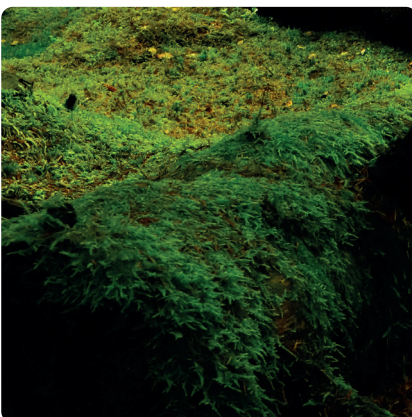

Ekologisk kompensation och tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser åren 2015-2018

En uppföljning av rapport 6667

RAPPORT 6898 • OKTOBER 2019

Ekologisk kompensation och tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser åren 2015–2018

En uppföljning av rapport 6667

Författare: Lotta Sjöholm

NATURVÅRDSVERKET

Beställningar

Ordertel: 08-505 933 40

E-post: natur@cm.se

Postadress: Arkitektkopia AB, Box 110 93, 161 11 Bromma

Internet: www.naturvardsverket.se/publikationer

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00 Fax: 010-698 16 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

ISBN 978-91-620-6898-1

ISSN 0282-7298

© Naturvårdsverket 2019

Tryck: Arkitektkopia AB, Bromma 2019

Omslag: Pixabay.com

Förord

Den här rapporten har tagits fram som en uppföljning av Naturvårdsverkets rapport 6667 ”Tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologisk kompensation: En kartläggning”.

Rapporten är baserad på en kartläggning av användandet av ekologisk kompensation i Sverige och tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser. Kartläggningen har gjorts för att identifiera i vilken utsträckning som ekologisk kompensation används i Sverige idag, samt för att undersöka om användandet skiljer sig mellan olika länsstyrelser. Den omfattar tillstånds- och dispensbeslut i Naturvårdsverkets samlingsärenden artskydd, skyddade områden och biotopskydd under perioden 2015–2018. Resultaten har sedan jämförts med kartläggningen som publicerades i rapport 6667, för att identifiera eventuella skillnader mellan de två kartläggningarna.

Rapporten blir ett underlag för Naturvårdsverkets fortsatta arbete med ekologisk kompensation och den insamlade datan är tänkt att kunna användas som en databas för ytterligare undersökningar.

Lotta Sjöholm, examensarbetare på Naturvårdsverket under våren 2019, är författare till rapporten. Rapporten bygger till stora delar på Lottas examensarbete inom miljövetenskap vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU (avancerad nivå, 30 hp).

Stockholm 26 september 2019

Claes Svedlindh
Avdelningschef
Naturavdelningen

Innehåll

FÖRORD	3
SAMMANFATTNING	6
SUMMARY	7
SYFTE	8
AVGRÄNSNINGAR	9
BAKGRUND	10
Ekologisk kompensation	11
Översikt av lagrum för kompensation i miljöbalken	11
Naturresevat mm: 7 kap. 7 §	11
Natura 2000: 7 kap. 29 §	12
Vid intrång i allmänna intressen: 16 kap. 9 §	12
METOD	14
Kartläggning 2015–2018	14
Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014	15
RESULTAT	16
Kartläggning 2015–2018	16
Artskydd	16
Skyddade områden	18
Biotopskydd	20
Skillnader mellan länsstyrelserna	22
Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014	24
Artskydd	24
Skyddade områden	26
Biotopskydd	28
DISKUSSION	30
Kartläggning 2015–2018	30
Bifall med krav på ekologisk kompensation	30
Krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken	31
Hänvisning till paragraf i miljöbalken	31
Skillnader mellan länsstyrelserna	32

Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014	32
Bifall med krav på ekologisk kompensation	32
SLUTSATSER	33
KÄLLFÖRTECKNING	34
BILAGA 1. SAMLINGSÄRENDEN	35
BILAGA 2. METOD	36
Kartläggning 2015–2018	36
Datainsamling	36
Databearbetning	43
Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014	47
Datainsamling	47
Databearbetning	48
BILAGA 3. FORMELSAMLING	51
BILAGA 4. DATA	53

Sammanfattning

År 2014 kartlades användandet av ekologisk kompensation i Sverige under perioden 2011–2014. Resultaten publicerades i Naturvårdsverkets rapport 6667 ”Tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologisk kompensation: en kartläggning”.

Syftet med denna rapport har varit att kartlägga användandet av ekologisk kompensation och tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser (7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9 §) i tillstånds- och dispensbeslut under perioden 2015–2018, samt att följa upp Naturvårdsverkets rapport 6667. Detta har gjorts genom att manuellt granska drygt 1600 beslut i Naturvårdsverkets samlingsärenden artskydd, skyddade områden och biotopskydd.

Resultaten visar att krav på ekologisk kompensation endast ställs i begränsad omfattning och att andelen bifall med krav på ekologisk kompensation skiljer sig mellan samlingsärendena (medelvärde 2,9% för skyddade områden, 4,1% för artskydd och 73% för biotopskydd) under perioden 2015–2018. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation skiljde sig även mellan olika länsstyrelser i det samlingsärendet som undersöktes (biotopskydd år 2018). Resultaten visar också att hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9 §) endast förekommer i begränsad omfattning och att andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser skiljer sig mellan samlingsärendena (medelvärde 39% för artskydd, 46% för biotopskydd och 75% för skyddade områden). Även vilken paragraf som hänvisas till skiljer sig mellan samlingsärendena. För beslut i samlingsärendet skyddade områden var det vanligast med hänvisning till 7 kap. 7 § (90%), medan det var vanligast med hänvisning till 16 kap. 9 § för artskydd och biotopskydd (89 respektive >99%). Inga hänvisningar till 7 kap. 29 § förekom i något av samlingsärendena. Jämförelsen mellan de två kartläggningarna (2011–2014 och 2015–2018) visar inte på några tydliga skillnader mellan de två perioderna gällande andelen bifall med krav på ekologisk kompensation.

Slutsatserna från detta arbete är: 1) ekologisk kompensation används endast i begränsad omfattning och användandet skiljer sig mellan olika samlingsärenden, 2) krav på ekologisk kompensation ställs i olika omfattning av olika länsstyrelser och 3) det förekommer inte några tydliga skillnader mellan de två kartläggningarna.

Summary

In 2014, the use of ecological compensation in Sweden was mapped for the period 2011–2014. The results were published in the Swedish Environmental Protection Agency's (Swedish EPA) report 6667 "Tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologisk kompensation: en kartläggning".

The aim of this project has been to map the use of ecological compensation and the application of the Swedish Environmental Code's regulations on ecological compensation (chapter 7, section 7 and 29, and chapter 16, section 9) in permits and exemptions during the period 2015–2018, as well as to follow up report 6667. This has been done by manually examining approximately 1600 permits and exemptions in the Swedish EPA's case files Species Protection, Protected Areas and Habitat Protection Areas.

The results show that ecological compensation is only demanded in a limited extent and that the proportion of approvals with demand on ecological compensation differs between the case files (mean value 2.9% for Protected Areas, 4.1% for Species Protection, and 73% for Habitat Protection Areas) during the period 2015–2018. The proportion of approvals with demand on ecological compensation also differed between different County Administrative Boards in the case file that was investigated (Habitat Protection Areas from 2018). The results also show that the Swedish Environmental Code's regulations on ecological compensation (chapter 7, section 7 and 29, and chapter 16, section 9) is only referred to to a limited extent, and that the proportion of demands on ecological compensation with reference to the Swedish Environmental Code's legislations on ecological compensation differs between the case files (mean value 39% for Species Protection, 46% for Habitat Protection Areas, and 75% for Protected Areas). Also, different sections of the Swedish Environmental Code were referred to in different the case files. For Protected Areas, the most common reference was to Chapter 7, section 7 (90%), whereas the most common reference for Species Protection and Habitat Protection Areas was to Chapter 16, section 9 (89 respectively >99%). Chapter 7, section 29 was not referred to in any of the case files. The comparison between the two mappings (2011–2014 and 2015–2018) do not show that there are any clear differences between the two periods, regarding the proportion of approvals with demand on ecological compensation.

The conclusions from this project are: 1) ecological compensation is only used to a limited extent and the use differs between different case files, 2) ecological compensation is demanded to different extents by different county administrative boards, and 3) there are no clear differences between the two mappings.

Syfte

Syftet med denna kartläggning har varit att:

- Kartlägga användandet av ekologisk kompensation och tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser i tillstånds- och dispensbeslut under perioden 2015–2018, för att:
 - Identifiera i vilken utsträckning som ekologisk kompensation används.
 - Undersöka om och hur användandet skiljer sig mellan olika länsstyrelser.
- Följa upp Naturvårdsverkets rapport 6667 ”Tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologisk kompensation: En kartläggning” för att identifiera eventuella skillnader mellan perioderna 2011–2014 och 2015–2018.

Avgränsningar

Denna rapport är avgränsad till användandet av ekologisk kompensation i Sverige, samt tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser vid tillstånds- och dispensprövningar enligt miljöbalken. Dokument från andra delar av tillstånds- och dispensprocessen är inte inkluderade.

Kartläggningen var begränsad till beslut i Naturvårdsverkets samlingsärenden artskydd, skyddade områden och biotopskydd under perioden 2015–2018, som var tillgängliga Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem Modena.

Bakgrund

Hösten 2014 kartlades i vilken utsträckning och i vilka typer av ärenden (beslut och domar) som ekologisk kompensation användes i Sverige under perioden 2011–2014. Resultaten från kartläggningen publicerades i Naturvårdsverkets rapport 6667 ”Tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologisk kompensation: en kartläggning”. Kartläggningen visade att tillämpningen av ekologisk kompensation varierade mellan olika ärenden och i olika delar av Sverige. Den visade också att kraven på kompensation kan skilja sig mellan likartade intrång och att mindre intrång i skyddade områden sällan blir kompenserade. Kartläggningen visade även att hänvisningarna till miljöbalkens kompensationsbestämmelser varierade mellan olika beslut.¹

Rapport 6667 användes som underlag i arbetet med att ta fram en vägledning om ekologisk kompensation. År 2016 publicerade Naturvårdsverket handboken ”Ekologisk kompensation: En vägledning om kompensation vid förlust av naturvärden” för att öka användningen av ekologisk kompensation samt ge mer enhetlig tillämpning av miljöbalkens kompensationsbestämmelser. Handboken fokuserar på de juridiska aspekterna av ekologisk kompensation och vänder sig i första hand till handläggare på länsstyrelserna och kommunerna.²

Efter publiceringen av handboken identifierades en efterfrågan på vägledning om de mer praktiska aspekterna kring ekologisk kompensation. År 2018 startade därför Miljösamverkan Sverige ett projekt, med syftet att öka användningen av ekologisk kompensation och underlätta ärendehantering för handläggare på länsstyrelserna. I juni år 2019 publicerades Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd inom ekologisk kompensation.³

Denna kartläggning har tagits fram som en del av Naturvårdsverkets arbete med ekologisk kompensation. Naturvårdsverket har önskat undersöka hur ekologisk kompensation används i Sverige idag, och om användandet har förändrats sedan den första kartläggningen (2011–2014) och efter att handboken kom ut.

¹ Kolb, Gundula, 2015, s. 5.

² Naturvårdsverket, 2016, s. 12-13.

³ Miljösamverkan Sverige, 2019, s. 5.

Ekologisk kompensation

Med ekologisk kompensation avses ”gottgörelse genom att den som skadar naturvärden som utgör allmänna intressen, såsom arter, naturtyper, ekosystemfunktioner och upplevelsevärden, tillför nya naturvärden eller skyddar befintliga värden som annars skulle riskera att gå förlorade”.⁴

I samband med exploateringsprojekt ska den så kallade skadelindringshierarkin tillämpas. Skadelindringshierarkin innebär att ”skador i första hand ska undvikas, i andra hand minimeras och avhjälpas på plats och endast i sista hand kompenseras”.⁵ Kompensation är därmed inte ett förstahandsalternativ och kan först bli aktuellt om skadan förväntas kvarstå trots att de tidigare åtgärderna i skadelindringshierarkin har vidtagits.⁶

För mer information, se Naturvårdsverkets handbok 2016:1, Ekologisk kompensation.

Översikt av lagrum för kompensation i miljöbalken

Krav på ekologisk kompensation kan ställas med stöd av flera bestämmelser i miljöbalken.⁷ De bestämmelser som har undersökts i denna kartläggning är 7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9 §.

För mer information om miljöbalkens kompensationsbestämmelser, se Naturvårdsverkets handbok 2016:1 samt Miljösamverkan Sveriges handläggarstöd.

Naturreseptat mm: 7 kap. 7 §

Bestämmelsen 7 kap. 7 § 4 stycket miljöbalken innebär ett obligatoriskt krav på ekologisk kompensation i samband med upphävande av beslut eller dispens från föreskrifter i naturreseptat.⁸ Bestämmelsen kan även tillämpas för kulturreseptat, naturminnen och naturvårdsområden.⁹

7 § Länsstyrelsen eller kommunen får helt eller delvis upphäva beslut som den har meddelat enligt 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl.

Länsstyrelsen eller kommunen får meddela dispens från föreskrifter som den har meddelat för ett naturreseptat, om det finns särskilda skäl. Ett beslut om

⁴ Naturvårdsverket, 2016, s. 12.

⁵ Naturvårdsverket, 2016, s. 20.

⁶ Naturvårdsverket, 2016, s. 20.

⁷ Naturvårdsverket, 2016, s. 29.

⁸ Miljösamverkan Sverige, 2019, s. 18.

⁹ 7 kap. 9 och 10 §§ MB samt 9 § Lag (1998:811) om införande av miljöbalken.

dispens upphör att gälla, om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Att regeringens tillåtelse behövs i vissa fall innan det beslutas om upphävande eller dispens för ett sådant särskilt skyddsområde eller särskilt bevarandeområde som anges i 28 § följer av 29 §.

Beslut om upphävande eller dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Natura 2000: 7 kap. 29 §

Bestämmelsen 7 kap. 29 § första stycket tredje punkten miljöbalken innebär ett obligatoriskt krav på ekologisk kompensation i samband med tillstånd i Natura 2000-områden enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.¹⁰

29 § Trots bestämmelserna i 28 b § får tillstånd enligt 28 a § lämnas, om

1. Det saknas alternativa lösningar,
2. Verksamheten eller åtgärden måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse och
3. *De åtgärder vidtas som behövs för att kompensera för förlorade miljövärden så att syftet med att skydda det berörda området ändå kan tillgodoses.*

Ett beslut om tillstånd med stöd av första stycket får lämnas endast efter regeringens tillåtelse. *Lag (2001:437).*

Vid intrång i allmänna intressen: 16 kap. 9 §

Bestämmelsen 16 kap. 9 § miljöbalken gör det möjligt att ställa krav på ekologisk kompensation i samband med tillstånd eller dispens samt upphävande av tillstånd eller dispens. Till skillnad från 7 kap. 7 och 29 §§ innebär 16 kap. 9 § inte ett obligatoriskt krav på ekologisk kompensation. Bestämmelsen är bland annat tillämplig vid tillstånd enligt reservatsföreskrifter och vid biotopskyddsdispenser.¹¹

9 § Tillstånd eller dispens och upphävande av tillstånd eller dispens får förenas med skyldighet att utföra eller bekosta

1. Särskild undersökning av berört område,
2. Särskilda åtgärder för att bevara berört område, och

¹⁰ Miljösamverkan Sverige, 2019, s. 18.

¹¹ Miljösamverkan Sverige, 2019, s. 18, 20.

3. Särskilda åtgärder för att kompensera det intrång i allmänna intressen som verksamheten medför.

Denna paragraf innebär inte någon inskränkning av en avhjälpandeansvarigs skyldigheter enligt 10 kap.

Lag (2007:660).

Metod

I detta avsnitt beskrivs huvuddragen av den använda metoden. För en mer utförlig beskrivning, se Bilaga 2. Metod. Arbetet bestod av två delar: en kartläggning för perioden 2015–2018 och en jämförelse med den första kartläggningen (2011–2014).

Kartläggning 2015–2018

Data samlades in från tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendena artskydd, skyddade områden och biotopskydd för perioden 2015-01-01 till 2018-12-31, vilka var tillgängliga i Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem. Datainsamlingen kan sammanfattas med följande steg:

1. Urval av dokument för granskning - Dokument valdes ut från samlingsärendena. I samlingsärendena artskydd och skyddade områden gjordes urvalet genom att söka med ett antal valda sökord (t.ex. ”kompensation”) (se Bilaga 2. Metod). I samlingsärendena biotopskydd gjordes en sökning efter handlingstypen ”beslut”. Av dessa valdes 100 slumpmässiga beslut per år för åren 2015–2017, på grund av begränsningar i tid, och alla beslut för år 2018.
2. Granskning av utvalda dokument - De utvalda dokumenten granskades manuellt och följande data samlades in:
 - Beslut (bifall, avslag eller delvis bifall/avslag)
 - Krav på ekologisk kompensation (”ja” eller ”nej”)
 - Hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (”ja” eller ”nej”)
 - Hänvisning till paragraf i miljöbalken (7 kap. 7 §, 7 kap. 29 § och/eller 16 kap. 9 §)
3. Beräkning av det totala antalet beslut - Det totala antalet beslut i varje samlingsärende räknades. I samlingsärendena biotopskydd räknades samtliga dokument som hade valts ut i steg 1, medan i samlingsärendena artskydd och skyddade områden gjordes en sökning efter handlingstypen ”beslut” i ärendehanteringssystemet och dessa räknades sedan manuellt.
4. Beräkning av antalet avslag - Antalet avslag i varje samlingsärende beräknades. I samlingsärendena artskydd och skyddade områden valdes dokument ut genom att söka efter ett antal valda sökord (t.ex. ”avslag”) (se Bilaga 2. Metod) och dessa granskades sedan manuellt för att avgöra om de var avslag. I samlingsärendena biotopskydd valdes samtliga dokument ut och granskades manuellt. Därefter räknades antalet avslag.

Den insamlade datan användes för att beräkna:

- Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation
- Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser
- Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraferna 7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9§ i miljöbalken

För formler, se Bilaga 2. Metod och Bilaga 3. Formelsamling.

Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation plottades mot år för alla samlingsärenden av samma typ (artskydd, skyddade områden och biotopskydd). Detsamma gjordes för andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser.

Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation för samlingsärendet biotopskydd 2018 plottades mot länsstyrelse. Länsstyrelserna ordnades från norr till söder för att undersöka om det fanns någon nord-sydlig gradient.

Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014

Data från den första kartläggningen (2011–2014) jämfördes med den insamlade datan från kartläggningen i denna rapport (2015–2018). Eftersom den första kartläggningen endast sträckte sig till och med den 5 oktober 2014, jämfördes perioderna 2011-01-01 till 2014-10-05 och 2015-01-01 till 2018-10-05, för att få en så rättvisande jämförelse som möjligt.

Den insamlade datan och datan från den första kartläggningen användes för att beräkna andelen bifall med krav på ekologisk kompensation per år. För formler, se Bilaga 2. Metod och Bilaga 3. Formelsamling. Formlerna justerades något jämfört med i kartläggningen 2015–2018 för att bättre stämma överens med metoden som användes i kartläggningen 2011–2014.

För varje period (2011–2014 och 2015–2018) plottades andelen bifall med krav på ekologisk kompensation mot år för alla samlingsärenden av samma typ (artskydd, skyddade områden och biotopskydd).

Resultat

I detta avsnitt presenteras resultaten från denna kartläggning (2015–2018) och jämförelsen med den första kartläggningen (2011–2014). I tabeller och figurer har förkortningen EK använts för ekologisk kompensation och MB för miljöbalken.

Kartläggning 2015–2018

Resultatet från kartläggningen 2015–2018 presenteras efter samlingsärende och år.

Artskydd

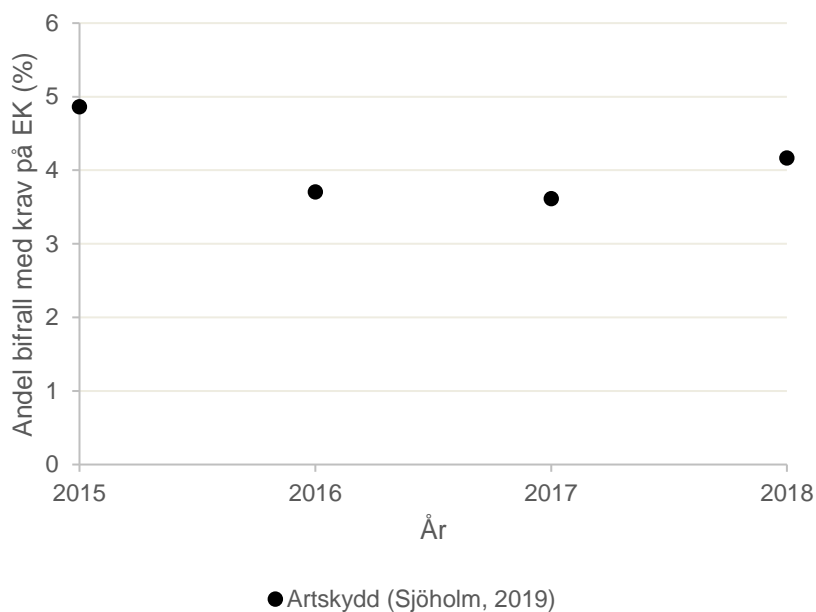
Det totala antalet beslut i samlingsärendena artskydd varierade mellan 143 och 196 beslut per år under perioden 2015–2018. Ett stort antal av dessa var bifall, medan ett mindre antal var avslag (Tabell 1). Av bifallen hade endast en liten andel krav på ekologisk kompensation, från 3,6–4,9% (medelvärde 4,1%) (Figur 1). Av alla bifall med krav på ekologisk kompensation hade 11–60% hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (medelvärde 39%) (Figur 2). 89% av dessa hade hänvisning till 16 kap. 9 § för hela perioden 2015–2018. Under samma period hade 11% hänvisning till 7 kap. 7 §, medan inga hade hänvisning till 7 kap. 29 §.¹²

Tabell 1. Totalt antal beslut, antal avslag, antal bifall, antal och andel (%) bifall med krav på ekologisk kompensation samt antal och andel (%) krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendena artskydd från 2015-01-01 till 2018-12-31.¹³

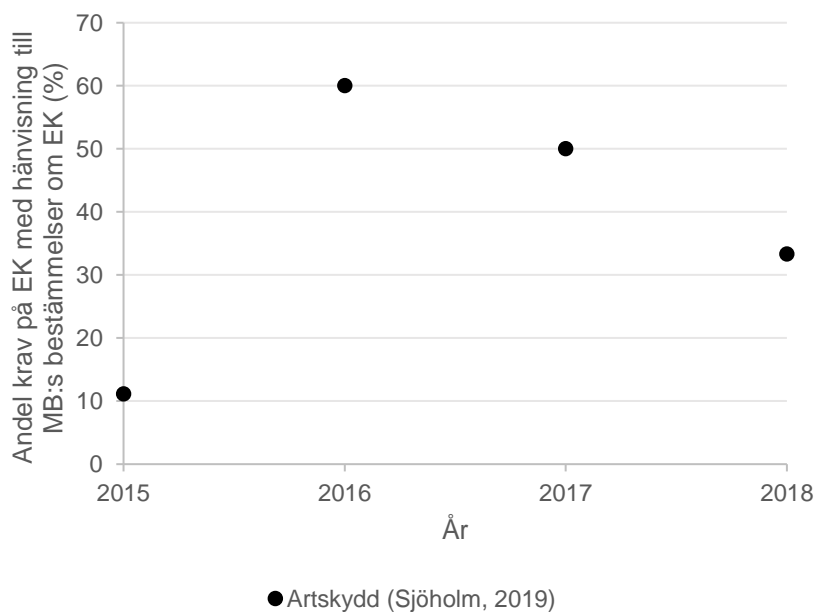
	2015	2016	2017	2018
Totalt antal beslut	196	143	167	154
Antal avslag	11	8	1	10
Antal bifall	185	135	166	144
Antal bifall med krav på EK	9	5	6	6
Andel bifall med krav på EK (%)	4,9	3,7	3,6	4,2
Antal krav på EK med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser	1	3	3	2
Andel krav på EK med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (%)	11	60	50	33

¹² Sjöholm, Lotta, 2019.

¹³ Sjöholm, Lotta, 2019.

Figur 1. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation (%) i samlingsärendena artskydd under perioden 2015–2018.¹⁴

Figur 2. Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (%) i samlingsärendena artskydd under perioden 2015–2018.¹⁵

¹⁴ Sjöholm, Lotta, 2019.

¹⁵ Sjöholm, Lotta, 2019.

Skyddade områden

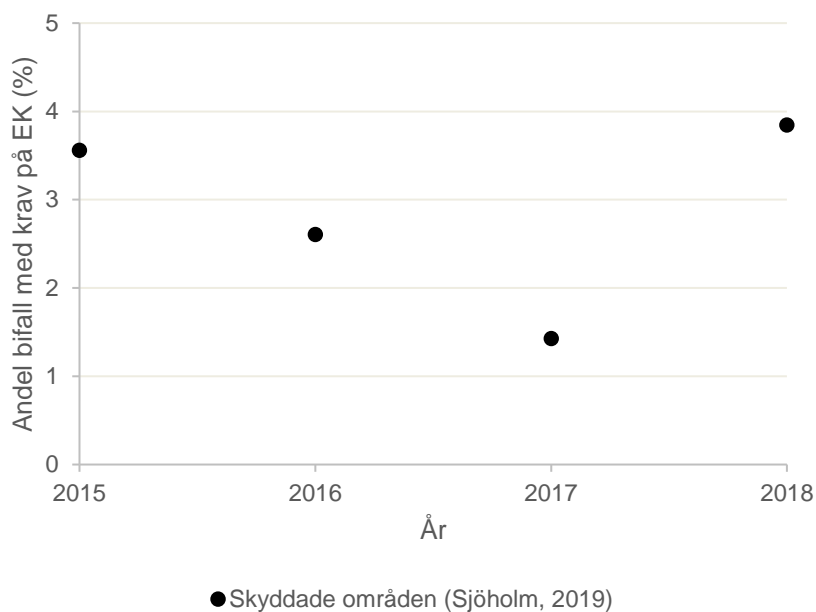
Det totala antalet beslut i samlingsärendena skyddade områden varierade mellan 941 och 1114 beslut per år under perioden 2015–2018. Ett stort antal av dessa var bifall, medan ett mindre antal var avslag (Tabell 2). Av bifallen hade endast en liten andel krav på ekologisk kompensation, från 1,4–3,8% (medelvärde 2,9%) (Figur 3). Av alla bifall med krav på ekologisk kompensation hade 66–87% hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (medelvärde 75%) (Figur 4). 90% av dessa hade hänvisning till 7 kap. 7 § för hela perioden 2015–2018. Under samma period hade 29% hänvisning till 16 kap. 9 §, medan inga hade hänvisning till 7 kap. 29 §.¹⁶

Tabell 2. Totalt antal beslut, antal avslag, antal bifall, antal och andel (%) bifall med krav på ekologisk kompensation samt antal och andel (%) krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendena skyddade områden från 2015-01-01 till 2018-12-31.¹⁷

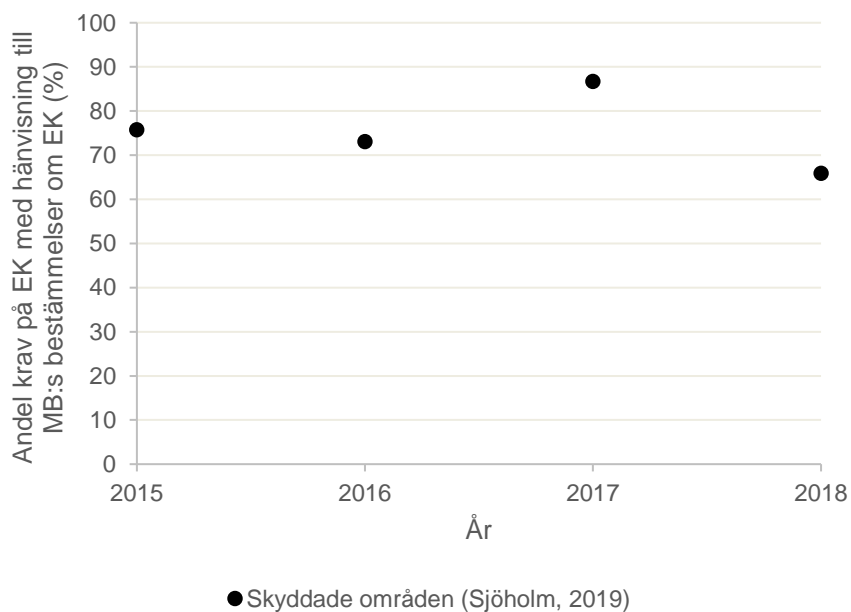
	2015	2016	2017	2018
Totalt antal beslut	941	1037	1086	1114
Antal avslag	14	39	35	48
Antal bifall	927	998	1051	1066
Antal bifall med krav på EK	33	26	15	41
Andel bifall med krav på EK (%)	3,6	2,6	1,4	3,8
Antal krav på EK med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser	25	19	13	27
Andel krav på EK med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (%)	76	73	87	66

¹⁶ Sjöholm, Lotta, 2019.

¹⁷ Sjöholm, Lotta, 2019.

Figur 3. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation (%) i samlingsärendena skyddade områden under perioden 2015–2018.¹⁸

Figur 4. Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (%) i samlingsärendena skyddade områden under perioden 2015–2018.¹⁹

¹⁸ Sjöholm, Lotta, 2019.

¹⁹ Sjöholm, Lotta, 2019.

Biotopskydd

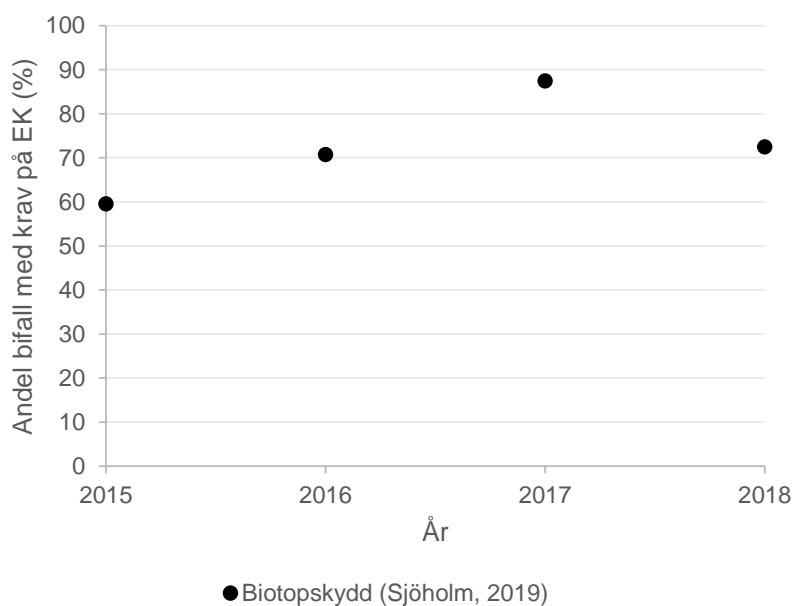
Det totala antalet beslut i samlingsärendena biotopskydd varierade mellan 529 och 764 beslut per år under perioden 2015–2018. Ett stort antal av dessa var bifall, medan ett mindre antal var avslag (Tabell 3). Av bifallen hade en stor andel krav på ekologisk kompensation, från 60–88% (medelvärde 73%) (Figur 5). Av alla bifall med krav på ekologisk kompensation hade 36–57% hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (medelvärde 46%) (Figur 6). Mer än 99% av dessa hade hänvisning till 16 kap. 9 § för hela perioden 2015–2018, 9 beslut (mindre än 1%) hade hänvisning till 7 kap. 7 §, medan inga hade hänvisning till 7 kap. 29 §.²⁰

Tabell 3. Totalt antal beslut, antal avslag, antal bifall, antal och andel (%) bifall med krav på ekologisk kompensation samt antal och andel (%) krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendena biotopskydd från 2015-01-01 till 2018-12-31.²¹ Siffrorna för åren 2015–2017 är beräknade utifrån ett slumpmässigt urval på ca 100 beslut per år och samlingsärende, medan siffrorna för år 2018 är baserade på alla beslut i samlingsärendet.

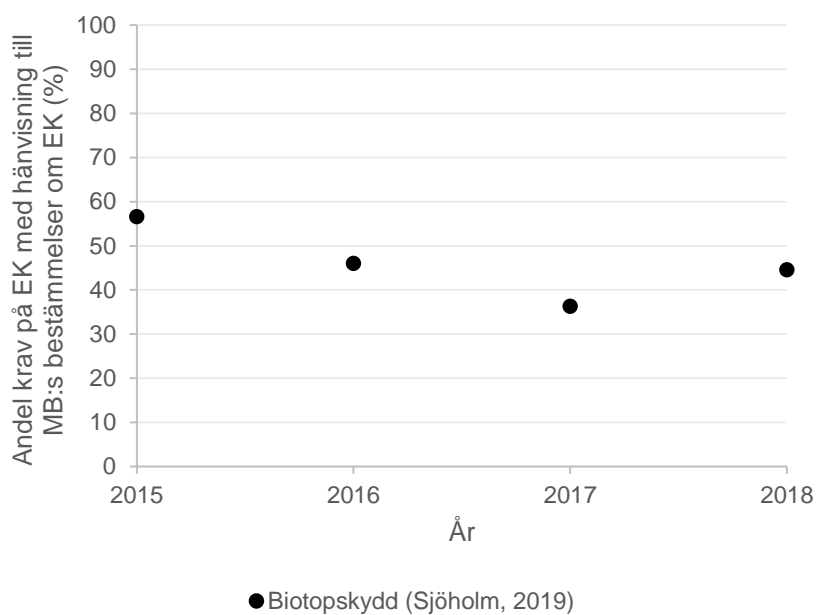
	2015	2016	2017	2018
Totalt antal beslut	529	544	571	764
Antal avslag	33	60	58	59
Antal bifall	496	484	513	705
Antal bifall med krav på EK	295	343	448	511
Andel bifall med krav på EK (%)	60	71	88	72
Antal krav på EK med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser	167	158	163	228
Andel krav på EK med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (%)	57	46	36	45

²⁰ Sjöholm, Lotta, 2019.

²¹ Sjöholm, Lotta, 2019.

Figur 5. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation (%) i samlingsärendena biotopskydd under perioden 2015–2018.²² Siffrorna för åren 2015–2017 är beräknade utifrån ett slumpmässigt urval på ca 100 beslut per år och samlingsärende, medan siffrorna för år 2018 är baserade på alla beslut i samlingsärendet.

Figur 6. Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (%) i samlingsärendena biotopskydd under perioden 2015–2018.²³ Siffrorna för åren 2015–2017 är beräknade utifrån ett slumpmässigt urval på ca 100 beslut per år och samlingsärende, medan siffrorna för år 2018 är baserade på alla beslut i samlingsärendet.

²² Sjöholm, Lotta, 2019.

²³ Sjöholm, Lotta, 2019.

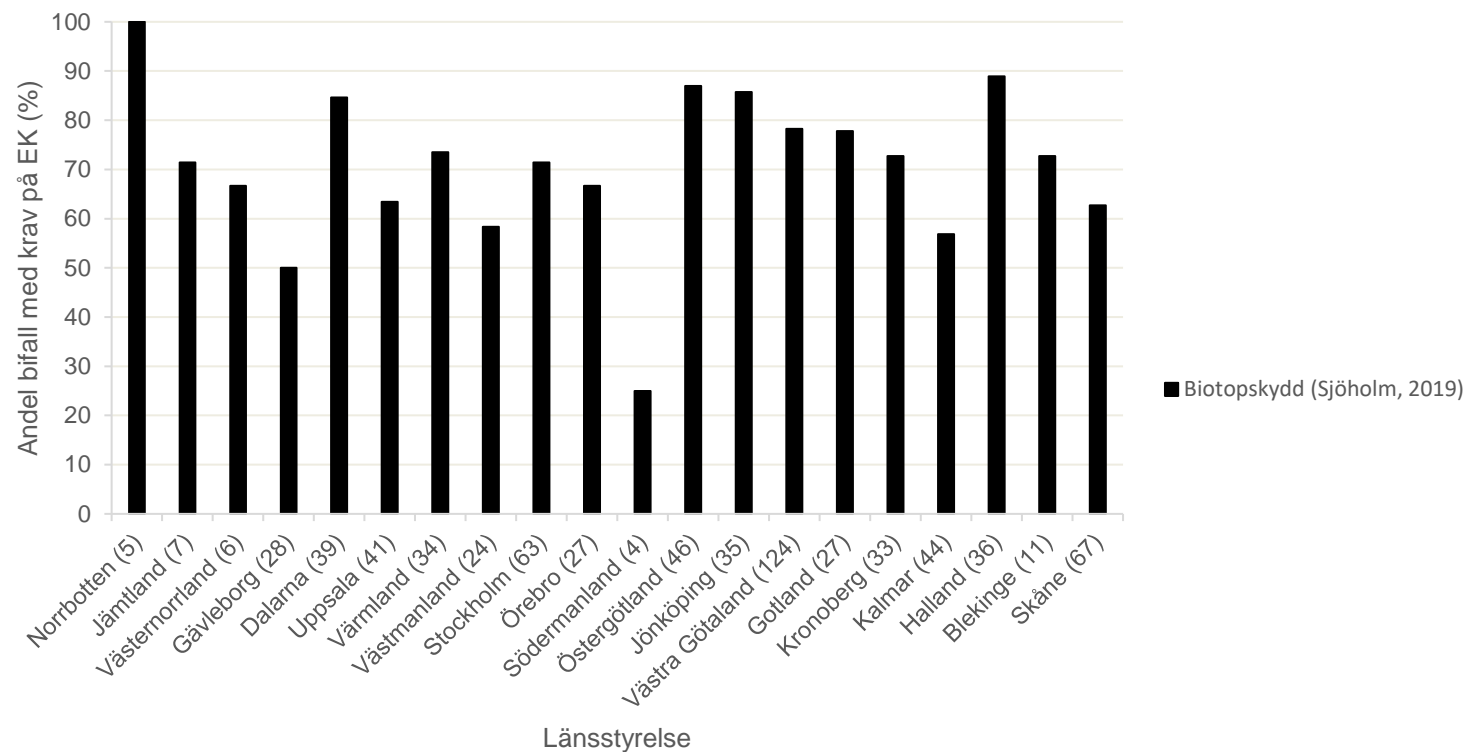
Skillnader mellan länsstyrelserna

Det totala antalet beslut i samlingsärendet för biotopskydd under 2018, varierade mellan de olika länsstyrelserna, från 0 till 135 beslut (Tabell 4). I de flesta fallen utgjorde bifall en stor andel av det totala antalet beslut (medelvärde 92%). Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation varierade också, mellan 25 och 100% (medelvärde 73%). Det fanns ingen synlig trend i nord-sydlig riktning (Figur 7).

Tabell 4. Totalt antal beslut, antal och andel (%) bifall samt antal och andel (%) bifall med krav på ekologisk kompensation hos de 21 länsstyrelserna för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendet biotopskydd under 2018. Eftersom det inte förekom några beslut för länsstyrelsen i Västerbottens län, kunde andelen bifall och andelen bifall med krav på ekologisk kompensation inte beräknas för detta län.²⁴

Länsstyrelse	Totalt antal beslut	Antal bifall	Andel bifall (%)	Antal bifall med krav på EK	Andel bifall med krav på EK (%)
Blekinge län	12	11	92	8	73
Dalarnas län	40	39	98	33	85
Gotlands län	31	27	87	21	78
Gävleborgs län	31	28	90	14	50
Hallands län	37	36	97	32	89
Jämtlands län	11	7	64	5	71
Jönköpings län	36	35	97	30	86
Kalmar län	49	44	90	25	57
Kronobergs län	35	33	94	24	73
Norrbottnens län	5	5	100	5	100
Skåne län	77	67	87	42	63
Stockholms län	63	63	100	45	71
Södermanlands län	4	4	100	1	25
Uppsala län	47	41	87	26	63
Värmlands län	34	34	100	25	74
Västerbottens län	0	0	N/A	0	N/A
Västernorrlands län	6	6	100	4	67
Västmanlands län	24	24	100	14	58
Västra Götalands län	135	124	92	97	78
Örebro län	28	27	96	18	67
Östergötlands län	54	46	85	40	87

²⁴ Sjöholm, Lotta, 2019.

Figur 7. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation (%) hos 20 av de 21 länsstyrelserna för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendet biotopskydd under 2018. Ordnade från norr till söder, baserat på residensstaden. Antal bifall anges i parantes efter varje länsstyrelse. Eftersom det inte förekom några beslut för länsstyrelsen i Västerbottens län, kunde andelen bifall med krav på ekologisk kompensation inte beräknas för detta län.²⁵

²⁵ Sjöholm, Lotta, 2019.

Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014

I detta avsnitt jämförs resultatet från denna kartläggning (2015–2018) med resultatet från den första kartläggningen (2011–2014). Resultaten presenteras efter samlingsärende och år.

Artskydd

Det totala antalet beslut i samlingsärendena artskydd varierade mellan 93 och 155 beslut per år under perioden januari 2011-oktober 2014 och mellan 130 och 196 beslut per år under perioden januari 2015-oktober 2018. Endast ett fåtal av bifallen för varje period hade krav på ekologisk kompensation, mellan 2 och 10 beslut för perioden januari 2011-oktober 2014 och mellan 5 och 9 beslut för perioden 2015-oktober 2018 (Tabell 5).

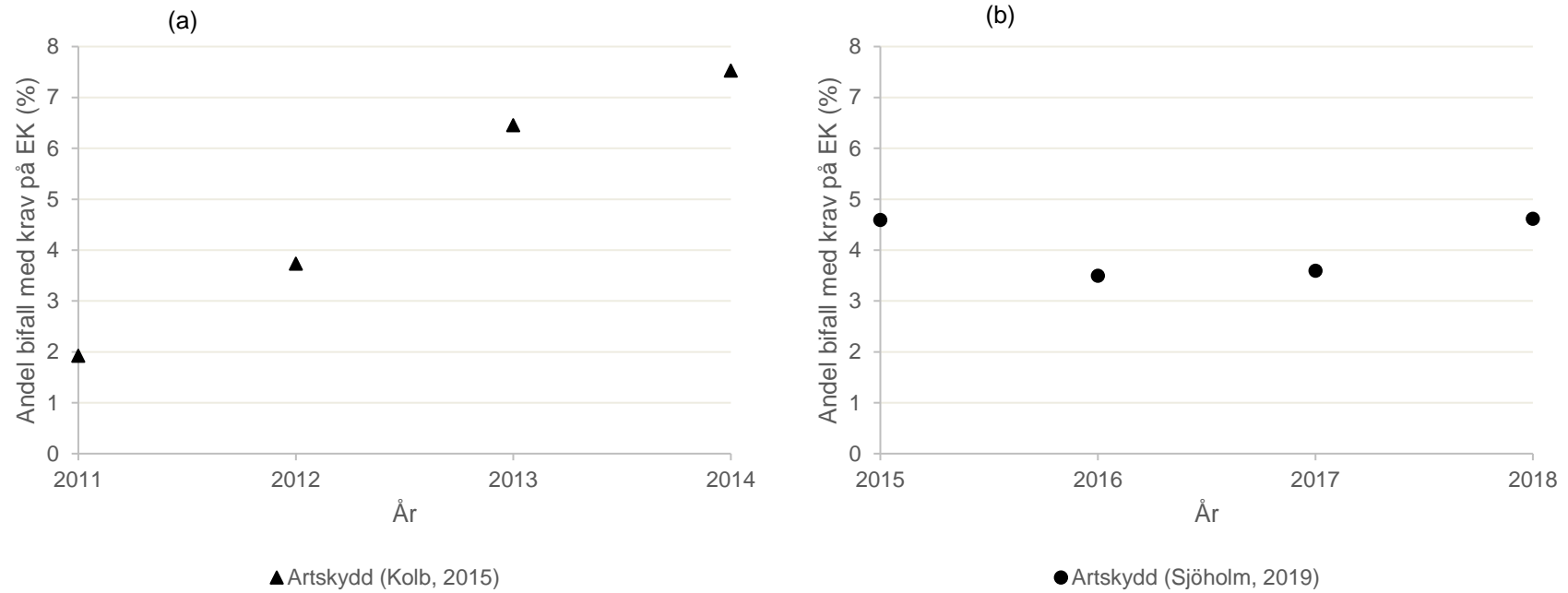
Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation varierade mellan 1,9 och 7,5% under perioden januari 2011-oktober 2014 (medelvärde 4,9%) (Figur 8a). Under perioden januari 2015-oktober 2018, varierade andelen bifall med krav på ekologisk kompensation mellan 3,5 och 4,6% (medelvärde 4,1%) (Figur 8b).

Tabell 5. Totalt antal beslut samt antal och andel (%) bifall med krav på ekologisk kompensation för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendena artskydd från 2011-01-01 till 2015-10-05²⁶ och 2015-01-01 till 2018-10-05²⁷.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totalt antal beslut	104	134	155	93	196	143	167	130
Antal bifall med krav på EK	2	5	10	7	9	5	6	6
Andel bifall med krav på EK (%)	1,9	3,7	6,5	7,5	4,6	3,5	3,6	4,6

²⁶ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

²⁷ Sjöholm, Lotta, 2019.

Figur 8. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation (%) i samlingsärendena artskydd för varje år från (a) 2011-01-01 till 2015-10-05²⁸ och (b) 2015-01-01 till 2018-10-05²⁹.

²⁸ Omarbetad från Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

²⁹ Sjöholm, Lotta, 2019.

Skyddade områden

Det totala antalet beslut i samlingsärendena skyddade områden varierade mellan 707 och 961 beslut per år under perioden januari 2011-oktober 2014 och mellan 904 and 1086 beslut per år under perioden januari 2015-oktober 2018 (Tabell 6).

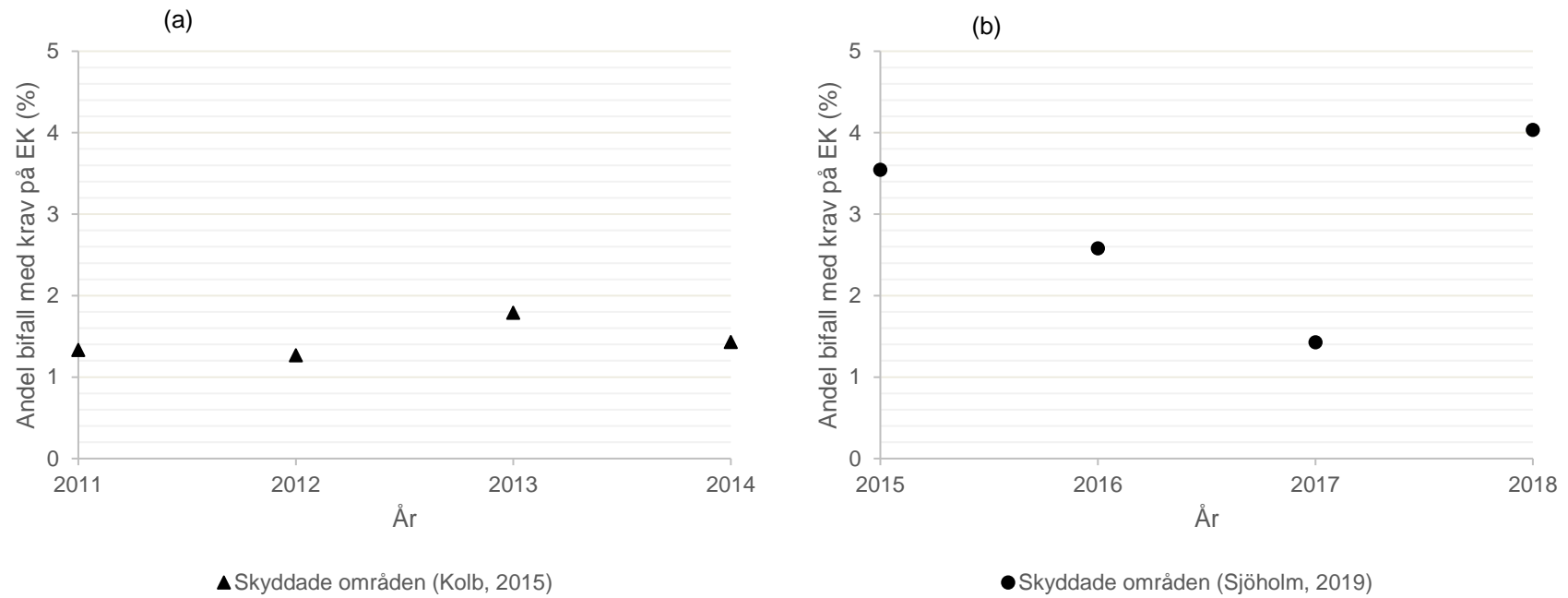
Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation varierade mellan 1,3 och 1,8% under perioden januari 2011-oktober 2014 (medelvärde 1,5%) (Figur 9a). Under perioden januari 2015-oktober 2018, varierade andelen bifall med krav på ekologisk kompensation mellan 1,4 och 4,0% (medelvärde 2,9%) (Figur 9b).

Tabell 6. Totalt antal beslut, antal avslag, antal bifall samt antal och andel (%) bifall med krav på ekologisk kompensation för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendena skyddade områden från 2011-01-01 till 2015-10-05³⁰ och 2015-01-01 till 2018-10-05³¹.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totalt antal beslut	933	961	908	707	945	1047	1086	904
Antal avslag	32	14	14	7	14	39	35	36
Antal bifall	901	947	894	700	931	1008	1051	868
Antal bifall med krav på EK	12	12	16	10	33	26	15	35
Andel bifall med krav på EK (%)	1,3	1,3	1,8	1,4	3,5	2,6	1,4	4,0

³⁰ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

³¹ Sjöholm, Lotta, 2019.

Figur 9. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation (%) i samlingsärendena skyddade områden för varje år från (a) 2011-01-01 till 2015-10-05 ³² och (b) 2015-01-01 till 2018-10-05 ³³.

³² Omarbetad från Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

³³ Sjöholm, Lotta, 2019.

Biotopskydd

Det totala antalet beslut i samlingsärendena biotopskydd varierade mellan 221 och 399 beslut per år under perioden januari 2011-oktober 2014 och mellan 557 och 629 beslut per år under perioden januari 2015-oktober 2018 (Tabell 7).

Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation varierade mellan 74 och 90% under perioden januari 2011-oktober 2014 (medelvärde 83%) (Figur 10a). Under perioden januari 2015-oktober 2018, var andelen bifall med krav på ekologisk kompensation i snitt något lägre och varierade mellan 60 och 88% (medelvärde 73%) (Figur 10b).

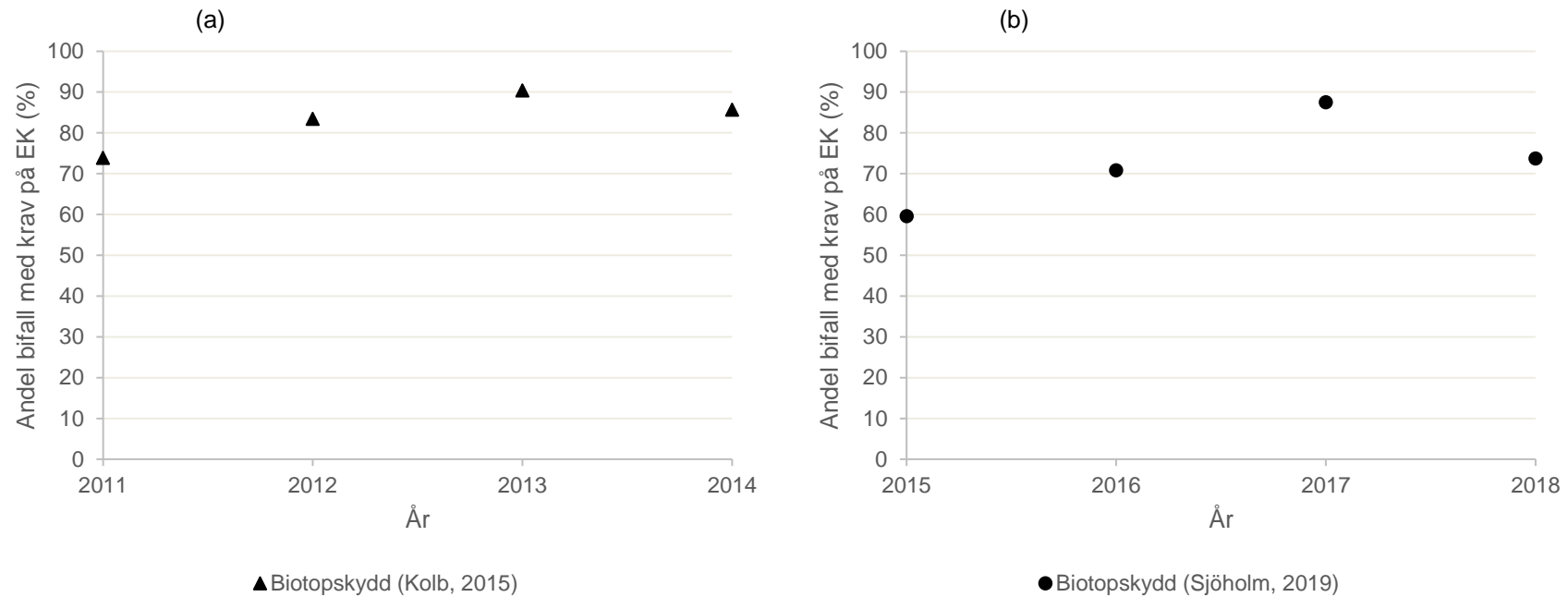
Tabell 7. Totalt antal beslut, antal avslag, antal bifall samt antal och andel (%) bifall med krav på ekologisk kompensation för tillstånds- och dispensbeslut i samlingsärendena biotopskydd från 2011-01-01 till 2015-10-05³⁴ och 2015-01-01 till 2018-10-05³⁵. I originaltabellen³⁶ hade de två markerade siffrorna (*) bytt plats, vilket har korrigerats i denna tabell. Siffrorna för åren 2015–2017 är beräknade utifrån ett slumpmässigt urval på ca 100 beslut per år och samlingsärende, medan siffrorna för år 2018 är baserade på alla beslut i samlingsärendet t.o.m. 5 oktober.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Totalt antal beslut	221	272	* 399	337	557	578	629	566
Antal avslag	26	19	13	16	35	64	64	41
Antal bifall	195	253	386	321	522	514	565	525
Antal bifall med krav på EK	144	211	* 349	275	311	364	494	379
Andel bifall med krav på EK (%)	74	83	90	86	60	71	88	72

³⁴ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

³⁵ Sjöholm, Lotta, 2019.

³⁶ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

Figur 10. Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation (%) i samlingsärendena biotopskydd för varje år från (a) 2011-01-01 till 2015-10-05³⁷ och (b) 2015-01-01 till 2018-10-05³⁸. Siffrorna för åren 2015–2017 är beräknade utifrån ett slumpmässigt urval på ca 100 beslut per år och samlingsärende, medan siffrorna för år 2018 är baserade på alla beslut i samlingsärendet t.o.m. 5 oktober.

³⁷ Omarbetad från Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

³⁸ Sjöholm, Lotta, 2019.

Diskussion

I detta avsnitt följer en kortare diskussion om resultatet från denna kartläggning (2015–2018) och jämförelsen med den första kartläggningen (2011–2014). För en mer genomgående diskussion, se författarens examensarbete.³⁹

Kartläggning 2015–2018

Under kartläggningen för perioden 2015–2018 undersöktes andelen bifall med krav på ekologisk kompensation, andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken, hänvisning till paragraf i miljöbalken och skillnader mellan länsstyrelserna, vilka diskuteras var och en för sig nedan.

Bifall med krav på ekologisk kompensation

Resultaten från kartläggningen för perioden 2015–2018 visar att krav på ekologisk kompensation endast ställs i begränsad omfattning och att det förekommer stora skillnader mellan samlingsärendena. Under perioden krävdes kompensation betydligt oftare i beslut från samlingsärendena biotopskydd än skyddade områden och artskydd, vilket kanske inte är vad man hade förväntat sig baserat på vilken bestämmelse i miljöbalken som är tillämplig i de olika fallen. Som nämndes tidigare är 7 kap. 7 och 29 §§ miljöbalken tillämpliga vid dispenser från naturreservatsföreskrifter och Natura 2000-tillstånd och innebär att prövningsmyndigheten måste ställa krav på ekologisk kompensation. Eftersom samlingsärendena skyddade områden framförallt innehöll dispenser från naturreservatsföreskrifter och Natura 2000-tillstånd, hade man kunnat förväntat sig att en stor andel av besluten skulle ha krav på ekologisk kompensation. 16 kap. 9 § miljöbalken, som är tillämplig vid biotopskyddsdispenser, innebär däremot inte ett obligatoriskt krav på ekologisk kompensation. Eftersom samlingsärendena biotopskydd framförallt innehöll biotopskyddsdispenser hade man därför kunnat förvänta sig att en mindre andel av besluten skulle ha krav på ekologisk kompensation.

Det finns flera möjliga förklaringar till varför det ser ut på detta sätt. En förklaring skulle kunna vara att möjligheten att hitta lämpliga kompensationsåtgärder påverkar i vilken omfattning som krav på ekologisk kompensation ställs. Man skulle till exempel kunna tänka sig att det är enklare för prövningsmyndigheten att ställa krav på ekologisk kompensation i biotopskyddsområden än i naturreservat, eftersom det ofta bara är ett värde som ska kompenseras vid en biotopskyddsdispens. Till exempel är det enkelt att hitta en lämplig kompensationsåtgärd vid borttagandet av en stenmur i ett biotopskyddsområde – nämligen att bygga upp muren på en annan plats. I naturreservat kan flera värden påverkas vid ett intrång eller en skada på naturmiljön, vilket skulle kunna göra det svårare för prövningsmyndigheten att hitta lämpliga kompensationsåtgärder och därför ställa krav på

³⁹ Sjöholm, Lotta, 2019.

kompensation. Detta resonemang håller dock inte för artskydd, där det också ofta endast är ett värde (en art) som ska kompenseras.

En förklaring till varför krav på ekologisk kompensation endast ställdes i en liten andel av bifallen i samlingsärendena skyddade områden, skulle kunna vara att många av dessa beslut rörde dispens från naturreservatsföreskrifter. I naturreservat måste man ansöka om dispens för alla intrång, även mindre sådana. Enligt 7 kap. 7 § ska intrånget endast kompenseras i skälig utsträckning, vilket utesluter obetydliga intrång.⁴⁰ Bland besluten fanns flera fall där prövningsmyndigheten motiverade att krav på kompensation inte hade ställts på grund av att intrånget var obetydligt.

Sammantaget finns det inga säkra tecken på att användandet av ekologisk kompensation har ökat under perioden 2015–2018, trots att Naturvårdsverkets vägledning publicerades år 2016. Någon ökande trend för andelen bifall med krav på ekologisk kompensation kunde inte ses för någon av samlingsärendena. Dock är det svårt att uttala sig om trender i detta fall då endast fyra datapunkter användes.

Krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken

Resultaten visar att hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser endast förekommer i begränsad omfattning och att andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser skiljer sig mellan samlingsärendena. I samlingsärendena artskydd kunde en stor ökning ses mellan år 2015 och 2016. Även i samlingsärendena skyddade områden skedde en viss ökning, men mellan år 2016 och 2017. Man skulle kunna tänka sig att ökningen beror på att handläggarna på prövningsmyndigheterna har tillämpat Naturvårdsverkets vägledning om ekologisk kompensation som kom ut i februari 2016. Dock kunde inget sådant mönster ses för samlingsärendena biotopskydd, vilket talar emot att detta. Någon ökande trend för andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser kunde inte ses för någon av samlingsärendena under perioden 2015–2018. Dock är det svårt att uttala sig om trender då endast fyra datapunkter användes. Den begränsade hänvisningen som förekom under perioden tyder på att det krävs mer arbete för att handläggarna på prövningsmyndigheterna ska hänvisa till relevant lagstiftning.

Hänvisning till paragraf i miljöbalken

Vilken paragraf som hänvisades till skiljde sig mellan samlingsärendena. För samlingsärendena skyddade områden var det vanligast med hänvisning till 7 kap. 7 §. Detta stämmer väl överens med vad man skulle kunna förvänta sig, eftersom många av besluten i dessa ärenden gällde dispenser från naturreservatsföreskrifter där 7 kap. 7 § är tillämplig. Över en fjärdedel av besluten hade hänvisning till 16 kap. 9 §, vilket inte heller är särskilt märkvärdt då en del av besluten rörde tillstånd i naturreservat. Anmärkningsvärt är dock att det inte förkom några hänvisningar till

⁴⁰ Prop. 1997/98:45, del 2, s. 77.

7 kap. 29 §, trots att många beslut gällde Natura 2000-områden. Detta skulle delvis kunna förklaras av att åtgärden i ansökan i många fall inte ansågs ha en betydande påverkan på Natura 2000-området och att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § därför inte behövdes. Det förekom dock fall där krav på ekologisk kompensation hade ställts, men utan att prövningsmyndigheten hade hänvisat till 7 kap. 29 §.

För samlingsärendena artskydd och biotopskydd var det vanligast med hänvisning till 16 kap. 9 §. Detta stämmer också väl överens med vad man skulle kunna förvänta sig eftersom dessa ärenden framförallt innehöll biotopskyddsdispenser och artskyddsdispenser, där denna paragraf är tillämplig. Drygt en tiondel av besluten i samlingsärendena artskydd hade hänvisning till 7 kap. 7 §, vilket skulle kunna förklaras av att en del av besluten var dispenser från naturreservatsföreskrifter. Samma resonemang skulle kunna förklara varför ett par av besluten i samlingsärendena biotopskydd hade hänvisning till 7 kap. 7 §. Detta är resultatet av att besluten analyserades efter typ av samlingsärende (artskydd, skyddade områden och biotopskydd), inte efter typ av prövning.

Skillnader mellan länsstyrelserna

Resultaten från kartläggningen 2015–2018 visade även att det förekommer skillnader mellan olika länsstyrelser, vad gäller andelen bifall med krav på ekologisk kompensation. Detta skulle kunna bero på att vissa länsstyrelser arbetar mer med ekologisk kompensation, till exempel att man har ett närmare samarbete med andra myndigheter eller att handläggarna har fått mer utbildning. Dock bör resultaten tas med försiktighet eftersom datan består av ett begränsat antal beslut, särskilt för vissa av länsstyrelserna. Resultaten kan dock ge en indikation om att det förekommer skillnader mellan olika länsstyrelser, vilket tyder på att det behövs en bättre samsyn i ärendehantering för att få en mer likvärdig handläggning över hela landet. För att få en mer heltäckande bild av hur användandet av ekologisk kompensation skiljer sig mellan olika länsstyrelser, bör dock en mer omfattande undersökning göras.

Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014

För jämförelsen mellan de två kartläggningarna beräknades endast andelen bifall med krav på ekologisk kompensation.

Bifall med krav på ekologisk kompensation

Jämförelsen mellan de två kartläggningarna (2011–2014 och 2015–2018) visade inte på några tydliga skillnader mellan de två perioderna gällande andelen bifall med krav på ekologisk kompensation. En av utmaningarna med kartläggningen var att försöka följa samma metod som i den första kartläggningen (rapport 6667). Metodbeskrivningen var inte tillräckligt omfattande för att reproducera metoden på ett tillfredsställande sätt och dessutom hittades en del fel i beräkningar och siffror som bytt plats i rapport 6667. Alla dessa faktorer påverkar jämförbarheten mellan de två perioderna och det är svårt att säga hur jämförbara de faktiskt är.

Slutsatser

Följande slutsatser dras av detta arbete:

- Ekologisk kompensation används endast i begränsad omfattning och användandet skiljer sig mellan olika samlingsärenden, både gällande
 - i vilken omfattning som krav på ekologisk kompensation ställs,
 - i vilken omfattning som hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser sker och
 - till vilken paragraf som hänvisningen sker.
- Krav på ekologisk kompensation ställs i olika omfattning av olika länsstyrelser, vilket tyder på att det behövs en bättre samsyn i ärendehantering för att få en likvärdig handläggning över hela landet.
- Det förekommer inte några tydliga skillnader mellan de två kartläggningarna (2011–2014 och 2015–2018) gällande i vilken omfattning som krav på ekologisk kompensation ställs. Dock förekommer viss osäkerhet på grund av skillnader i metoderna för de två kartläggningarna.

Källförteckning

Miljösamverkan Sverige (2019). *Ekologisk kompensation: Handläggarstöd för en ökad användning och samsyn*. Göteborg: Miljösamverkan Sverige. Version 2019-05-29.

Naturvårdsverket (2016). *Ekologisk kompensation: En vägledning om kompensation vid förlust av naturvärde*. Stockholm: Naturvårdsverket. Handbok 2016:1. ISBN 978-91-620-0179-7. ISSN 1650-2361.

Kolb, Gundula (2015). *Tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologisk kompensation: En kartläggning*. Stockholm: Naturvårdsverket. Rapport 6667. ISBN 978-91-620-6667-3. ISSN 0282-7298.

Sjöholm, Lotta (2019). *The Application of the Swedish Environmental Code's Regulations on Ecological Compensation in Sweden* (arbetstitel). Mastersuppsats. Opublicerad. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet.

Proposition 1997/98:45. Del 2. *Miljöbalk*. Stockholm: Miljödepartementet.

Bilaga 1. Samlingsärenden

Översikt över de 13 samlingsärendena som ingick i kartläggningen för perioden 2015–2018 (Tabell 8).

Tabell 8. De 13 samlingsärendena i Modena som data samlades in från. Samlingsärendet som har markerats med * innehöll beslut om upphävande av områdesskydd för år 2018, vilket inkluderades i samlingsärendena för år 2015–2017.

Samlingsärende	År	Ärendenummer
Artskydd	2015	NV-00118-15
Artskydd	2016	NV-00200-16
Artskydd	2017	NV-00032-17
Artskydd	2018	NV-00026-18
Skyddade områden	2015	NV-00088-15
Skyddade områden	2016	NV-00064-16
Skyddade områden	2017	NV-00041-17
Skyddade områden	2018	NV-00010-18
Skyddade områden	2018	NV-02616-18 *
Biotopskydd	2015	NV-00095-15
Biotopskydd	2016	NV-00067-16
Biotopskydd	2017	NV-00046-17
Biotopskydd	2018	NV-00009-18

Bilaga 2. Metod

Arbetet bestod av två delar: en kartläggning för perioden 2015–2018 och en jämförelse med den första kartläggningen (2011–2014).

Tre typer av samlingsärenden valdes ut från den första kartläggningen: artskydd, skyddade områden och biotopskydd. Totalt hittades 13 samlingsärenden för åren 2015–2018 i Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem (Tabell 8, Bilaga 1. Samlingsärenden).

I formlerna i detta avsnitt har förkortningen EK använts för ekologisk kompensation och MB för miljöbalken. För en sammanställning av de använda formlerna, se Bilaga 3. Formelsamling. Med hänvisning till miljöbalken avses hänvisning till bestämmelserna om ekologisk kompensation som har undersökts (7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9 §). För samlingsärendena skyddade områden och biotopskydd har beslut där delar av ansökan har bifallits och andra delar har avslagits ("delvis bifall/avslag") behandlats som bifall. För artskydd förekom inga sådana beslut.

Kartläggning 2015–2018

Kartläggningen för perioden 2015–2018 gjordes i två steg. Först samlades data in och sedan bearbetades datan och sammanställdes i tabeller och grafer.

Datainsamling

Data samlades in från Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem Modena (version 3.7) från januari till maj 2019. Från de 13 samlingsärendena (Tabell 8, Bilaga 1. Samlingsärenden) samlades data in från tillstånds- och dispensbeslut för perioden 2015-01-01 till 2018-12-31. Datainsamlingen kan sammanfattas med följande steg:

1. Urval av dokument för granskning
2. Granskning av utvalda dokument
3. Beräkning av det totala antalet beslut
4. Beräkning av antalet avslag

1. URVAL AV DOKUMENT FÖR GRANSKNING

Eftersom det inte var möjligt att gå igenom samtliga dokument i samlingsärendena, samt för att efterlikna metoden från den första kartläggningen gjordes ett urval av dokument som skulle granskas.

För samlingsärendena artskydd och skyddade områden valdes dokument ut med hjälp av sökord. I varje samlingsärende användes den avancerade fritextsökningen i Modena för att söka efter allt med något av följande ord: *kompensationsåtgärd*, *kompensationsåtgärden*, *kompensationsåtgärder*, *kompensation*, *kompenserar* och

kompenstras. Alla träffar, det vill säga handlingar och/eller dokument med något av dessa ord, fetmarkerades i systemet och webblänkarna kopierades in i Excel manuellt. Webblänkarna innehöll information om ärendenummer, prövningsmyndighet, namn på fil och webbadress.

I den första kartläggningen hade det konstaterats att beslut om biotopskydd sällan innehöll ordet ”kompensation” trots att krav på ekologisk kompensation hade ställts. För samlingsärendena biotopskydd användes därför inte sökord för att välja ut dokument, utan istället användes en annan sökfunktion i Modena. I varje samlingsärende gjordes en sökning efter handlingstypen ”beslut” och alla handlingar som innehöll beslut fetmarkerades i systemet. Webblänkarna till besluten i de fetmarkerade handlingarna kopierades sedan in i Excel. Det insågs senare att det inte skulle vara möjligt att gå igenom samtliga utvalda dokument i samlingsärendena biotopskydd och därför gjordes ytterligare ett urval. För åren 2015–2017 gjordes ett slumpmässigt urval (med hjälp av Excels slumpgenerator) på 100 dokument per år som skulle granskas.

Formler användes i Excel för att extrahera följande information ur webblänkarna: ärendenummer, prövningsmyndighet, namn på fil och webbadress. I vissa fall lyckas formlerna inte extrahera prövningsmyndighet ur webblänken och då lades den informationen till manuellt. Namnet på samlingsärendet och år lades också till manuellt i Excel.

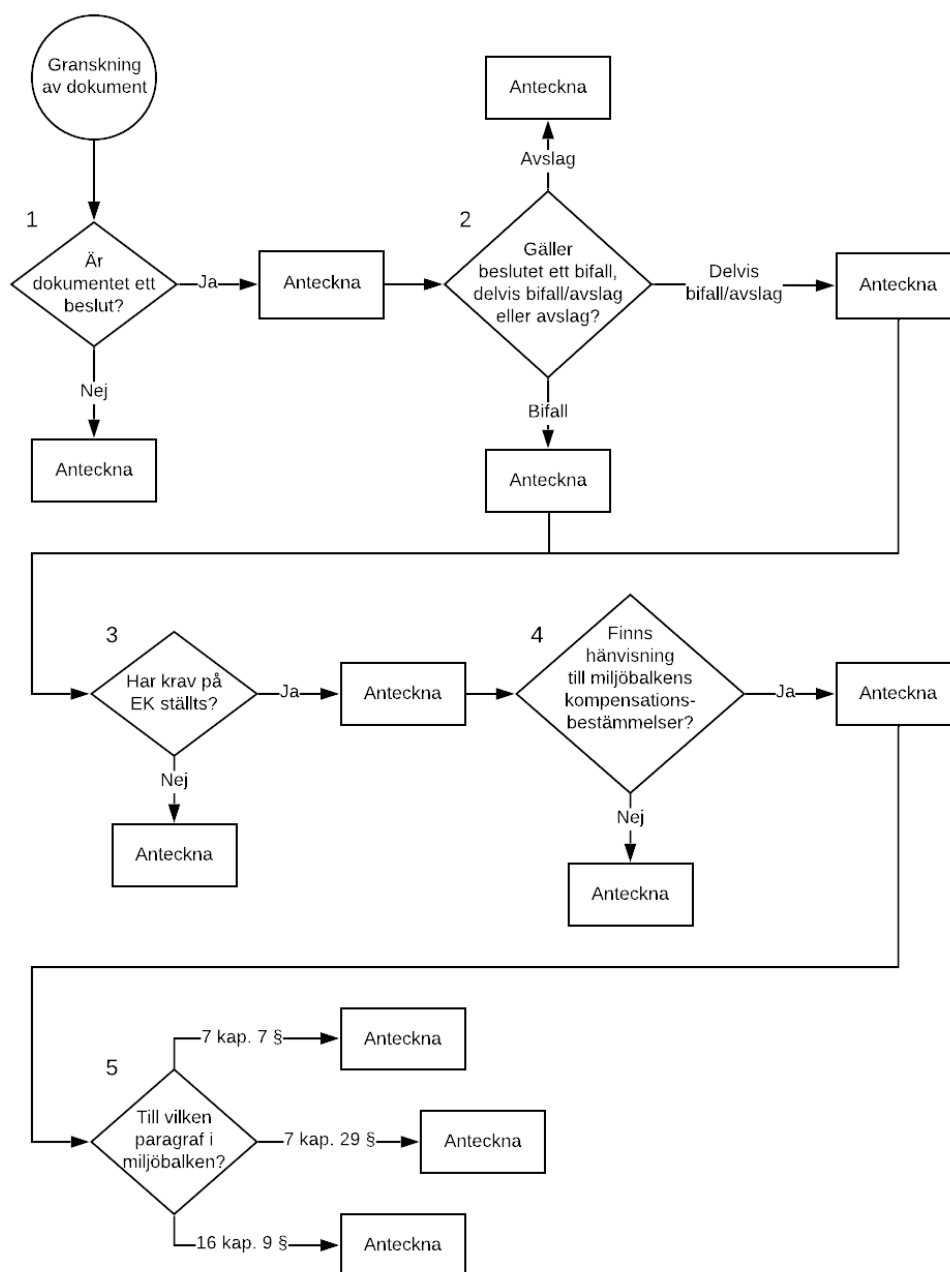
2. GRANSKNING AV UTVALDA DOKUMENT

Alla utvalda dokument öppnades med hjälp av webblänkarna i Excel, var och en för sig, och granskades manuellt. Granskningen skedde enligt Figur 11 (se nedan) och från varje dokument samlades följande data in:

- Beslut (bifall, avslag eller delvis bifall/avslag)
- Krav på ekologisk kompensation (”ja” eller ”nej”)
- Hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser (”ja” eller ”nej”)
- Hänvisning till paragraf i miljöbalken (7 kap. 7 §, 7 kap. 29 § och/eller 16 kap. 9 §)

Eftersom kartläggningen var begränsad till tillstånds- och dispensbeslut, undersöktes det först om varje dokument var ett beslut. Detta behövde göras eftersom samlingsärendena även innehöll andra typer av dokument. Alla andra typer av dokument sorterades bort, till exempel: e-postmeddelanden, övriga meddelanden, bilagor till beslut, kopior på beslut, förslag till beslut, rättade beslut, förelägganden, ansökningar om omprövning av förelägganden, tillsynsärenden, överklaganden, förbud, ansökningar, avskrivningar, beslut om bildande av naturreservat, beslut om införande av biotopskyddsområde, dispenser gällande terrängkörning samt undantag från terrängkörningslagen. Ett undantag gjordes för sammanträdesprotokoll, som räknades som beslut.

För att ett beslut ska ha krav på ekologisk kompensation behöver det vara ett bifall (eller delvis bifall) och de beslut som inte var bifall behövde därmed inte undersökas för ekologisk kompensation. Samma sak gäller hänvisning till miljöbalken. Ett dokument som inte är ett bifall (eller delvis bifall) och inte har krav på ekologisk kompensation, behövde inte undersökas för hänvisning till miljöbalken, och så vidare.

Figur 11. Flödesschema som beskriver granskningsprocessen av de utvalda dokumenten. Varje dokument granskas för sig i följande steg: (1) bedömning görs om dokumentet är ett tillstånds- och/eller dispensbeslut, (2) om det är beslut, bedöms om det gäller ett bifall, avslag eller delvis bifall/avslag (delar av ansökan har bifallits och andra delar har avslagits), (3) om det rör sig om ett bifall eller delvis bifall/avslag, bedöms om krav på ekologisk kompensation har ställts, (4) om krav på ekologisk kompensation finns, bedöms om prövningsmyndigheten har hänvisat till miljöbalkens kompensationsbestämmelser och (5) i så fall till vilken paragraf i miljöbalken.

För att säkerställa att granskningen var densamma för alla dokument, bestämdes ett antal kriterier under början av granskningen. Utgångspunkten var att en åtgärd som ansöks för inte kan vara ekologisk kompensation. I en ansökan gällande anläggandet av en våtmark, exempelvis, kan inte anläggandet av våtmarken anses vara ekologisk kompensation, eftersom det är denna verksamhet som ansökan gäller. Om prövningsmyndigheten däremot kräver att ytterligare en våtmark ska anläggas på en annan plats hade anläggandet av den andra våtmarken kunnat vara ekologisk kompensation.

En annan viktig utgångspunkt var att, i första hand, gå på prövningsmyndighetens bedömning. Hade myndigheten ansett att en åtgärd var ekologisk kompensation, genom att uttryckligen skriva det, ansågs den vara det. Om prövningsmyndigheten däremot inte hade nämnt att krav på kompensation hade ställts, behövde en bedömning göras om åtgärden 1) hade krav på sig och 2) om denna ansågs vara ekologisk kompensation.

Följande åtgärder ansågs vara ekologisk kompensation:

- Anläggande av våtmark, damm eller dike
- Breddning av dike
- Åter-/nyplantering av träd
- Faunadepå/utplacering av död ved
- Skapande av högstubbe
- Skapande av stenmur/odlingsröse/åkerholme
- Förlängning av befintlig stenmur
- Uppläggning av stenar på befintlig stenmur
- Flytt av odlingsröse
- Skötsel
- Bevattning
- Odlingsfri zon
- Påkörningsskydd/skydd mot skador (t.ex. rådjursskydd)
- Uppsättning av holkar (t.ex. fladdermusholkar och mulmholkar)
- Flytt av frön, plantor, vegetationsskikt och yttjordskikt
- Om-/nyplantering av plantor
- Vassklippning
- Slåttring av vägkanter

Följande åtgärder ansågs inte vara ekologisk kompensation:

- Rapportering till länsstyrelsen
- Rapportering i Artportalen
- Kunskap

Ingen beskrivning av vilka kriterier som hade använts i den första kartläggningen (2011–2014) kunde hittas.

3. BERÄKNING AV DET TOTALA ANTALET BESLUT

Det totala antalet beslut i varje samlingsärende behövde beräknas för att senare kunna beräkna *antalet bifall* (se Databearbetning).

För samlingsärendena artskydd gjordes en sökning efter handlingstypen ”beslut” i Modena och alla träffar, det vill säga handlingar som innehöll beslut, fetmarkerades i systemet och räknades manuellt. Detsamma gjordes för samlingsärendena skyddade områden, men i dessa hittades ett antal beslut som egentligen inte hörde till samlingsärendet (i mapparna ”felfördelade beslut”), vilka räknades bort. För år 2018 fanns det två samlingsärenden för skyddade områden och för att få det totala antalet beslut för detta år summerades antalet beslut i de två ärendena.

För samlingsärendena biotopskydd hade en sökning efter handlingstypen ”beslut” redan gjorts under urvalet av dokument för granskning (steg 1 av datainsamlingen) och därför räknades istället dokumenten som hade sparats i Excel i detta steg. Under granskningen av utvalda dokument (steg 2 av datainsamlingen) hade det visat sig att en del av dokumenten inte var beslut och därför gjordes en justering för att få antalet beslut istället för antalet dokument (se nedan).

För åren 2015–2017 beräknades *det totala antalet beslut* i varje samlingsärende med formel 1. Datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet dokument* i varje samlingsärende (i formel 1), medan *andelen granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 1) beräknades med formel 2. Datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 2 och 3 (se nedan)), medan *antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 2) beräknades med formel 3. Datan i Excel användes för att räkna *antalet dokument som inte är beslut* i varje samlingsärende (i formel 3). *Det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 3) hade redan räknats (se ovan).

Eftersom alla beslut för året 2018 hade gått igenom under granskningen av utvalda dokument (steg 2 av datainsamlingen) var *det totala antalet beslut* detsamma som *antalet granskade beslut*. *Antalet granskade beslut* i samlingsärendet beräknades med formel 3. Datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet granskade dokument* i samlingsärendet (i formel 3) och *antalet dokument som inte är beslut* i samlingsärendet (i formel 3).

Formel 1:

$$\text{Totalt antal beslut} = \text{Totalt antal dokument} * \text{Andel granskade beslut}$$

Formel 2:

$$\text{Andel granskade beslut} = \frac{\text{Antal granskade beslut}}{\text{Totalt antal granskade dokument}}$$

Formel 3:

Antal granskade beslut

= Totalt antal granskade dokument

– Antal dokument som inte är beslut

4. BERÄKNING AV ANTALET AVSLAG

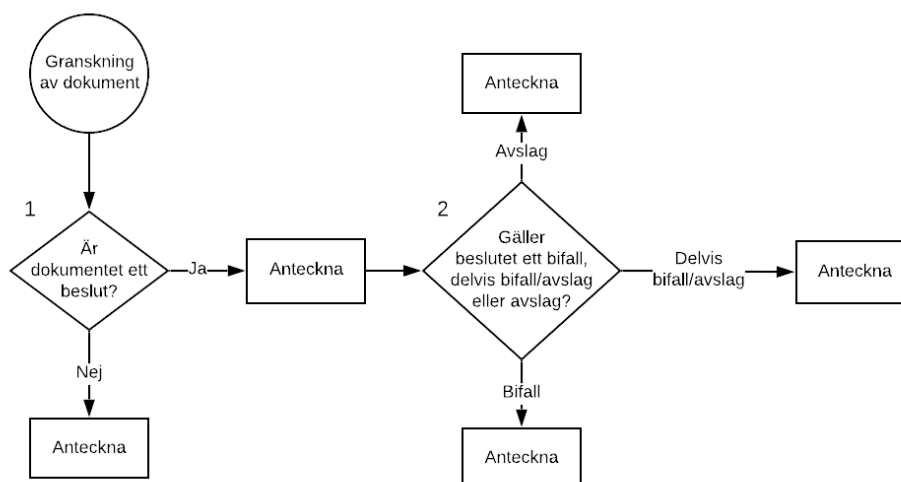
Liksom *det totala antalet beslut*, behövde *antalet avslag* i varje samlingsärende beräknas för att senare kunna beräkna *antalet bifall* (se Databearbetning).

Eftersom det inte var möjligt att gå igenom samtliga dokument i samlingsärendena, gjordes ett urval av dokument som skulle granskas för att ta reda på om de var avslag. På grund av att det hade upptäckts att flera avslag hade missats i den första kartläggningen, ändrades metoden för att välja ut dokument genom att använda fler sökord. Efter att dokumenten hade valts ut granskades även varje dokument manuellt för att bekräfta att dokumenten var avslag, vilket inte framgick att det hade gjorts i den första kartläggningen.

För samlingsärendena artskydd och skyddade områden valdes dokument ut med hjälp av sökord. I varje samlingsärende användes den avancerade fritextsökningen i Modena för att söka efter allt med något av följande ord: *avslår, avslå, avslag, medges ej, medges inte, medger ej, medger inte, beviljas ej, beviljas inte, beviljar ej* och *beviljar inte*. Alla träffar, det vill säga handlingar och/eller dokument med något av dessa ord, fetmarkerades i systemet. Webblänkarna till följande dokument kopierades in i Excel manuellt: fetmarkerade dokument (om flera dokument fanns i handlingen valdes det med filnamnet ”beslut”), dokument vars handling var fetmarkerad (om flera dokument fanns i handlingen valdes det med filnamnet ”beslut”) och dokument med filnamnet ”beslut” vars handling inte var fetmarkerad, men ett annat dokument i handlingen var det. Detta gjordes för att få med beslut som inte hade skannats in till läsbara filer och därför inte resulterade i en träff.

Alla utvalda dokument öppnades med hjälp av webblänkarna i Excel och granskades manuellt enligt Figur 12. Granskningen inkluderade ett antal steg för att säkerställa att granskningen var densamma för alla dokument. Först undersöktes det om varje dokument var ett beslut, eftersom kartläggningen var begränsad till tillstånds- och dispensbeslut. Precis som i granskningen av utvalda dokument (steg 2 av datainsamlingen), behövde detta göras eftersom samlingsärendena även innehöll andra typer av dokument. Alla andra typer av dokument sorterades bort, till exempel: e-postmeddelanden, bilagor till beslut, kopior på beslut, förslag till beslut, rättade beslut, förelägganden, tillsynsärenden, överklaganden, avslag om överklaganden, förbud, interimistiska förbud, förlängda förbud, upphävanden av förbud, dispenser gällande vattenskyddsområden samt tillträdesförbud gällande djurskyddsområden och fågelskyddsområden. Därefter undersöktes det om varje beslut var ett bifall (sökanden fick tillstånd och/eller dispens), avslag (sökanden fick inte tillstånd och/eller dispens) eller delvis bifall/avslag (sökanden fick

tillstånd och/eller dispens för någon eller några delar av ansökan och avslag för andra delar).

Figur 12. Flödesschema som beskriver granskningsprocessen för att avgöra om beslut är avslag. Varje dokument granskas för sig i följande steg: (1) bedömning görs om dokumentet är ett tillstånds- och/eller dispensbeslut, (2) om det är ett beslut, bedöms om det gäller ett bifall, avslag eller delvis bifall/avslag (delar av ansökan har bifallits och andra delar har avslagits).

Datan i Excel användes sedan för att räkna *antalet avslag* i varje samlingsärende. För år 2018 fanns det två samlingsärenden för skyddade områden och för att få *antalet avslag* för detta år summerades *antalet avslag* i de två ärendena.

För samlingsärendena biotopskydd hade de dokument som skulle granskas redan valts ut under urvalet av dokument (steg 1 av datainsamlingen). De hade även gått igenom under granskningen av utvalda dokument (steg 2 av datainsamlingen) för att avgöra om de var avslag. *Antalet avslag* i varje samlingsärende beräknades därför utifrån den insamlade datan. För åren 2015–2017 beräknades *antalet avslag* i varje samlingsärende med formel 4. *Andelen avslag* i varje samlingsärende (i formel 4) beräknades med formel 5. *Antalet avslag* i varje samlingsärende (i formel 5) beräknades med formel 6. *Antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 5, formel 6 och formel 2 (se nedan)) beräknades med formel 3. Datan i Excel användes för att räkna *antalet bifall* i varje samlingsärende (i formel 6). *Antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 6) hade redan beräknats med formel 3 (se ovan). Datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 3 och formel 2 (se nedan)) och *antalet dokument som inte är beslut* i varje samlingsärende (i formel 3). *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 4) beräknades med formel 1. Datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet dokument* i varje samlingsärende (i formel 1), medan *andelen granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 1) beräknades med formel 2. *Antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 2) hade redan beräknats med formel 3 (se ovan). Datan i Excel

hade redan använts för att räkna *det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 2 (se ovan)).

Formel 4:

$$\text{Antal avslag} = \text{Andel avslag} * \text{Totalt antal beslut}$$

Formel 5:

$$\text{Andel avslag} = \frac{\text{Antal avslag}}{\text{Antal granskade beslut}}$$

Formel 6:

$$\text{Antal avslag} = \text{Antal granskade beslut} - \text{Antal bifall}$$

Alla beslut för året 2018 hade gått igenom under granskningen av utvalda dokument (steg 2 av datainsamlingen). *Antalet avslag* beräknades med formel 6. *Antalet granskade beslut* i samlingsärendet (i formel 6) beräknades med formel 3. Datan i Excel användes för att räkna *antalet bifall* i samlingsärendet (i formel 6). Datan i Excel användes för att räkna både *det totala antalet granskade dokument* i samlingsärendet (i formel 3) och *antalet dokument som inte är beslut* i samlingsärendet (i formel 3).

Databearbetning

Den insamlade datan i Excel användes för att:

- Beräkna andelen bifall med krav på ekologisk kompensation
- Beräkna andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken
- Beräkna andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraferna 7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9§ i miljöbalken
- Jämföra olika länsstyrelser användande av ekologisk kompensation

BIFALL MED KRAV PÅ EKOLOGISK KOMPENSATION

För att ta reda på i hur stor andel beslut som krav på ekologisk kompensation ställdes av alla beslut där krav kunde ställas (det vill säga alla bifall), beräknades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation*.

För samtliga samlingsärenden beräknades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation* per år med formel 7. För samlingsärendena artskydd och skyddade områden användes datan i Excel för att räkna *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 7), medan *antalet bifall* i varje samlingsärende (i formel 7) beräknades med formel 8. *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 8) hade redan beräknats i steg 3 av datainsamlingen (se ovan) och *antalet avslag* i varje samlingsärende (i formel 8) hade redan beräknats i steg 4 av datainsamlingen (se ovan). För samlingsärendena biotopskydd användes datan i Excel för att räkna både *antalet bifall med krav på ekologisk*

kompensation i varje samlingsärende (i formel 7) och *antalet bifall* i varje samlingsärende (i formel 7).

Formel 7:

$$\text{Andel bifall med krav på EK} = \frac{\text{Antal bifall med krav på EK}}{\text{Antal bifall}}$$

Formel 8:

$$\text{Antal bifall} = \text{Totalt antal beslut} - \text{Antal avslag}$$

Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation plottades mot *år* för varje typ av samlingsärende (artskydd, skyddade områden och biotopskydd).

KRAV PÅ EKOLOGISK KOMPENSATION MED HÄNVISNING TILL MILJÖBALKEN

Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken beräknades. Detta gjordes för att ta reda på i hur stor andel beslut som prövningsmyndigheterna hänvisade till miljöbalken, av alla beslut där hänvisning till miljöbalken borde finnas (det vill säga alla bifall med krav på ekologisk kompensation).

För samtliga samlingsärenden beräknades *andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* med formel 9. Datan i Excel användes för att räkna både *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 9) och *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 9).

Formel 9:

$$\text{Andel krav på EK med hänvisning till MB} = \frac{\text{Antal krav på EK med hänvisning till MB}}{\text{Antal bifall med krav på EK}}$$

Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken plottades mot *år* för varje typ av samlingsärende (artskydd, skyddade områden och biotopskydd).

HÄNVISNING TILL PARAGRAF I MILJÖBALKEN

För att ta reda på i vilken utsträckning som paragraferna 7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9 § i miljöbalken hade hänvisats till beräknades andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till de olika paragraferna.

För samtliga samlingsärenden beräknades *andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraf i miljöbalken* med formel 10. Till skillnad från övriga formler, beräknades formel 10 med data från samtliga år för perioden 2015–2018, istället för ett år i taget. För samlingsärendena artskydd och skyddade områden

användes datan i Excel för att räkna *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraf i miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10) och dessa summerades sedan. Detsamma gjordes för *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10). För skyddade områden fanns det två samlingsärenden för år 2018 och för att få *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraf i miljöbalken* för detta år summerades antalet i de två samlingsärendena. Detsamma gjordes för *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* för detta år.

Formel 10:

$$\begin{aligned} & \text{Andel krav på EK med hänvisning till paragraf i MB för perioden 2015 – 2018} \\ & = \frac{\sum \text{Antal krav på EK med hänvisning till paragraf i MB (2015 – 2018)}}{\sum \text{Antal krav på EK med hänvisning till MB (2015 – 2018)}} \end{aligned}$$

För samlingsärendena biotopskydd bestod datan för åren 2015–2017 av ett slumpmässigt urval på ca 100 beslut, medan datan för år 2018 bestod av alla beslut för det året. Därför beräknades *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraf i miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10) på olika sätt innan de summerades (se nedan). Detsamma gjordes för *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10).

För åren 2015–2017 beräknades *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraf i miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10) med formel 11. Datan i Excel användes för att räkna *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraf i miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 11), medan *det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 11) beräknades med formel 1. Datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet dokument* i varje samlingsärende (i formel 1), medan *andelen granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 1) beräknades med formel 2. *Antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i både formel 11 och formel 2), beräknades med formel 3. Datan i Excel användes för att räkna både *det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 3 och 2) och *antalet dokument som inte är beslut* i varje samlingsärende (i formel 3).

Formel 11:

$$\begin{aligned} & \text{Antal krav på EK med hänvisning till paragraf i MB} \\ & = \text{Antal krav på EK med hänvisning till paragraf i MB} \\ & \quad * \left(\frac{\text{Totalt antal beslut}}{\text{Antal granskade beslut}} \right) \end{aligned}$$

För samma period beräknades *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10) med formel 12. *Andelen krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* i varje

samlingsärende (i formel 12) beräknades med formel 13. Datan i Excel användes för att räkna *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 13), medan *antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i både formel 13 och 2 (se nedan)) beräknades med formel 3. Datan i Excel användes för att räkna både *det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 3 och 2) och *antalet dokument som inte är beslut* i varje samlingsärende (i formel 3). *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 12) beräknades med formel 1. Datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet dokument* i varje samlingsärende (i formel 1), medan *andelen granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 1) beräknades med formel 2. *Antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 2) och *det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 2) hade redan beräknats med formel 3 (se ovan).

Formel 12:

$$\begin{aligned} & \text{Antal krav på EK med hänvisning till MB} \\ & = \text{Andel krav på EK med hänvisning till MB} * \text{Totalt antal beslut} \end{aligned}$$

Formel 13:

$$\begin{aligned} & \text{Andel krav på EK med hänvisning till MB} \\ & = \frac{\text{Antal krav på EK med hänvisning till MB}}{\text{Antal granskade beslut}} \end{aligned}$$

För året 2018, användes datan i Excel för att räkna både *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till paragraf i miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10) och *antalet krav på ekologisk kompensation med hänvisning till miljöbalken* i varje samlingsärende (i formel 10).

Samtliga beräkningar gjordes för alla tre paragrafer (7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9 §) i miljöbalken.

SKILLNADER MELLAN LÄNSSTYRELSENA

För att jämföra i hur stor andel beslut som länsstyrelserna ställde krav på ekologisk kompensation av alla beslut där de kunde ställa krav (det vill säga alla bifall), beräknades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation* för alla 21 länsstyrelser. För att göra detta krävdes att samtliga beslut i samlingsärendet hade granskats, vilket endast gjordes för ett samlingsärende (biotopskydd, år 2018) på grund av begränsningar i tid.

Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation för varje länsstyrelse beräknades med formel 7. Datan i Excel användes för att räkna både *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* för varje länsstyrelse (i formel 7) och *antalet bifall* för varje länsstyrelse (i formel 7 och formel 14 (se nedan)).

Andelen bifall med krav på ekologisk kompensation för samlingsärendet biotopskydd år 2018 plottades mot *länsstyrelse*. Länsstyrelserna ordnades från norr till söder (baserat på residensstaden) för att undersöka om det fanns någon nord-sydlig gradient och antalet bifall lades till inom parantes efter länsstyrelsen.

Dessutom beräknades *andelen bifall* för varje länsstyrelse med formel 14. *Antalet bifall* för varje länsstyrelse (i formel 14) hade redan räknats (se ovan) och datan i Excel användes för att räkna *det totala antalet beslut* för varje länsstyrelse (i formel 14).

Formel 14:

$$\text{Andel bifall} = \frac{\text{Antal bifall}}{\text{Totalt antal beslut}}$$

Jämförelse 2015–2018 och 2011–2014

Användandet av ekologisk kompensation kartlades för perioden 2015–2018 och jämfördes med data från den första kartläggningen (2011–2014).

Datainsamling

Data för perioden 2011-01-01 till 2014-10-05 från den första kartläggningen jämfördes med delar av den insamlade datan från kartläggningen 2015–2018 (data för perioden 2015-01-01 till 2018-10-05). Datat för de tre sista månaderna (2018-10-06 till 2018-12-31) av kartläggningen 2015–2018 exkluderades från jämförelsen, för att få en så rättvisande jämförelse som möjligt. Det mesta av datan som användes vid jämförelsen av de två kartläggningarna hade redan samlats in under steg 1 och 2 av datainsamlingen för kartläggningen 2015–2018. Dock behövde *det totala antalet beslut* (i steg 3 av datainsamlingen) och *antalet avslag* (i steg 4 av datainsamlingen) räknas om för att stämma överens med den kortare tidsperioden.

Det totala antalet beslut (i steg 3 av datainsamlingen) räknades på ett liknande sätt som i kartläggningen för 2015–2018. För samlingsärendena artskydd räknades *det totala antalet beslut* på samma sätt i kartläggningen för 2015–2018. Detsamma gjordes för samlingsärendena skyddade områden, men med skillnaden att de beslut som hade hittats som egentligen inte hörde till samlingsärendet (i mapparna ”felfördelade beslut”) inte räknades bort. Detta gjordes för att metoden skulle vara så lik som möjligt metoden i den första kartläggningen, eftersom en sådan justering inte nämndes i rapport 6667. För samlingsärendena biotopskydd räknades *det totala antalet beslut* för åren 2015–2017 på samma sätt som för samlingsärendena artskydd i kartläggningen 2015–2018. För året 2018 beräknades *det totala antalet beslut* som för samlingsärendet biotopskydd år 2018 i kartläggningen för 2015–2018.

Antalet avslag (i steg 4 av datainsamlingen) räknades på ett liknande sätt som i kartläggningen för 2015–2018. För samlingsärendena artskydd räknades inte *antalet avslag* eftersom detta saknades i datan från rapport 6667. För samlingsärendena skyddade områden räknades *antalet avslag* på samma sätt som i kartläggningen för 2015–2018. För samlingsärendena biotopskydd beräknades *antalet avslag* på ett liknande sätt som i kartläggningen för 2015–2018. För åren 2015–2017 gjordes likadant som i kartläggningen för 2015–2018, men med skillnaden att *det totala antalet beslut* i formel 4 redan hade beräknats i steg 3 av datainsamlingen. Därför behövde formel 1 och formel 2 inte användas här. För året 2018 beräknades *antalet avslag* på samma sätt som i kartläggningen för 2015–2018.

Databearbetning

Den insamlade datan i Excel (för perioden januari 2015-oktober 2018) och datan från den första kartläggningen (januari 2011-oktober 2014) användes för att beräkna andelen bifall med krav på ekologisk kompensation för de två perioderna.

BIFALL MED KRAV PÅ EKOLOGISK KOMPENSATION

För att ta reda på i hur stor andel beslut som krav på ekologisk kompensation ställdes av alla beslut där krav kunde ställas (det vill säga alla bifall), beräknades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation*.

För samlingsärendena artskydd (båda perioderna) beräknades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation* med formel 15. För perioden januari 2011-oktober 2014, användes både *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 15) och *det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 15) från rapport 6667.⁴¹ För perioden januari 2015-oktober 2018, användes datan i Excel för att räkna *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 15). *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 15) hade redan beräknats i steg 3 av datainsamlingen (se ovan). Formel 7, som användes i kartläggningen för perioden 2015–2018, användes inte här på grund av att antalet avslag saknades för samlingsärendena artskydd i rapport 6667.

Formel 15:

$$\text{Andel bifall med krav på EK} = \frac{\text{Antal bifall med krav på EK}}{\text{Totalt antal beslut}}$$

För samlingsärendena skyddade områden (båda perioderna) beräknades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation* med formel 7, vilket är samma formel som användes i kartläggningen för perioden 2015–2018. För perioden januari 2011-oktober 2014, användes *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 7) från rapport 6667⁴², medan *antalet bifall* i varje

⁴¹ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

⁴² Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

samlingsärende (i formel 7) beräknades med formel 8. *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 8) och *antalet avslag* i varje samlingsärende (i formel 8) hämtades från rapport 6667⁴³. För perioden januari 2015-oktober 2018, användes datan i Excel för att räkna *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 7), medan *antalet bifall* i varje samlingsärende (i formel 7) beräknades med formel 8. *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 8) hade redan beräknats i steg 3 av datainsamlingen (se ovan) och *antalet avslag* i varje samlingsärende (i formel 8) hade redan beräknats i steg 4 av datainsamlingen (se ovan).

För samlingsärendena biotopskydd (båda perioderna) beräknades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation* också med formel 7. För perioden januari 2011-oktober 2014, användes *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 7) från rapport 6667⁴⁴, medan *antalet bifall* i varje samlingsärende (i formel 7) beräknades med formel 8. *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 8) och *antalet avslag* i varje samlingsärende (i formel 8) hämtades från rapport 6667⁴⁵.

För perioden 2015–2017 beräknades *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 7) med formel 16. *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 16) hade redan beräknats i steg 3 av datainsamlingen (se ovan) och *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 16) beräknades med formel 17. Datat i Excel användes även för att räkna *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i varje samlingsärende (i formel 17), medan *antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i både formel 17 och 16 (se nedan)) beräknades med formel 3. Datat i Excel användes för att räkna både *det totala antalet granskade dokument* i varje samlingsärende (i formel 3) och *antalet dokument som inte är beslut* i varje samlingsärende (i formel 3). *Antalet bifall* i varje samlingsärende (i formel 7) beräknades med formel 18. *Det totala antalet beslut* i varje samlingsärende (i formel 18) hade redan beräknats i steg 3 av datainsamlingen (se ovan) och *andelen bifall* i varje samlingsärende (i formel 18) beräknades med formel 19. Datat i Excel användes för att räkna *antalet bifall* i varje samlingsärende (i formel 19). *Antalet granskade beslut* i varje samlingsärende (i formel 19) hade redan beräknats med formel 3 (se ovan).

För perioden januari-oktober 2018, användes datan i Excel för att räkna *antalet bifall med krav på ekologisk kompensation* i samlingsärendet (i formel 7) och *antalet bifall* i samlingsärendet (i formel 7).

⁴³ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

⁴⁴ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

⁴⁵ Kolb, Gundula, 2015, s. 11.

Formel 16:

$$\text{Antal bifall med krav på EK} = \text{Totalt antal beslut} * \text{Andel bifall med krav på EK}$$

Formel 17:

$$\text{Andel bifall med krav på EK} = \frac{\text{Antal bifall med krav på EK}}{\text{Antal granskade beslut}}$$

Formel 18:

$$\text{Antal bifall} = \text{Totalt antal beslut} * \text{Andel bifall}$$

Formel 19:

$$\text{Andel bifall} = \frac{\text{Antal bifall}}{\text{Antal granskade beslut}}$$

För varje period (2011–2014 och 2015–2018) plottades *andelen bifall med krav på ekologisk kompensation mot år* för varje typ av samlingsärende (artskydd, skyddade områden och biotopskydd).

Bilaga 3. Formelsamling

Översikt över de formler som användes under datainsamlingen och databearbetningen. Förkortningen EK står för ekologisk kompensation och MB för miljöbalken. Med hänvisning till miljöbalken avses hänvisning till miljöbalkens kompensationsbestämmelser 7 kap. 7 och 29 §§ samt 16 kap. 9 §.

Formel 1:

$$\text{Totalt antal beslut} = \text{Totalt antal dokument} * \text{Andel granskade beslut}$$

Formel 2:

$$\text{Andel granskade beslut} = \frac{\text{Antal granskade beslut}}{\text{Totalt antal granskade dokument}}$$

Formel 3:

$$\begin{aligned} \text{Antal granskade beslut} \\ &= \text{Totalt antal granskade dokument} \\ &\quad - \text{Antal dokument som inte är beslut} \end{aligned}$$

Formel 4:

$$\text{Antal avslag} = \text{Andel avslag} * \text{Totalt antal beslut}$$

Formel 5:

$$\text{Andel avslag} = \frac{\text{Antal avslag}}{\text{Antal granskade beslut}}$$

Formel 6:

$$\text{Antal avslag} = \text{Antal granskade beslut} - \text{Antal bifall}$$

Formel 7:

$$\text{Andel bifall med krav på EK} = \frac{\text{Antal bifall med krav på EK}}{\text{Antal bifall}}$$

Formel 8:

$$\text{Antal bifall} = \text{Totalt antal beslut} - \text{Antal avslag}$$

Formel 9:

$$\begin{aligned} \text{Andel krav på EK med hänvisning till MB} \\ &= \frac{\text{Antal krav på EK med hänvisning till MB}}{\text{Antal bifall med krav på EK}} \end{aligned}$$

Formel 10:

$$\begin{aligned} \text{Andel krav på EK med hänvisning till paragraf i MB för perioden 2015 – 2018} \\ &= \frac{\sum \text{Antal krav på EK med hänvisning till paragraf i MB (2015 – 2018)}}{\sum \text{Antal krav på EK med hänvisning till MB (2015 – 2018)}} \end{aligned}$$

Formel 11:

$$\begin{aligned} & \text{Antal krav på EK med hänvisning till paragraf i MB} \\ &= \text{Antal krav på EK med hänvisning till paragraf i MB} \\ & \quad * \left(\frac{\text{Totalt antal beslut}}{\text{Antal granskade beslut}} \right) \end{aligned}$$

Formel 12:

$$\begin{aligned} & \text{Antal krav på EK med hänvisning till MB} \\ &= \text{Andel krav på EK med hänvisning till MB} * \text{Totalt antal beslut} \end{aligned}$$

Formel 13:

$$\begin{aligned} & \text{Andel krav på EK med hänvisning till MB} \\ &= \frac{\text{Antal krav på EK med hänvisning till MB}}{\text{Antal granskade beslut}} \end{aligned}$$

Formel 14:

$$\text{Andel bifall} = \frac{\text{Antal bifall}}{\text{Totalt antal beslut}}$$

Formel 15:

$$\text{Andel bifall med krav på EK} = \frac{\text{Antal bifall med krav på EK}}{\text{Totalt antal beslut}}$$

Formel 16:

$$\text{Antal bifall med krav på EK} = \text{Totalt antal beslut} * \text{Andel bifall med krav på EK}$$

Formel 17:

$$\text{Andel bifall med krav på EK} = \frac{\text{Antal bifall med krav på EK}}{\text{Antal granskade beslut}}$$

Formel 18:

$$\text{Antal bifall} = \text{Totalt antal beslut} * \text{Andel bifall}$$

Formel 19:

$$\text{Andel bifall} = \frac{\text{Antal bifall}}{\text{Antal granskade beslut}}$$

Bilaga 4. Data

Den insamlade datan sammanställdes i Excel. Exceldokumentet finns tillgängligt i Naturvårdsverkets ärendehanteringssystem (ärendenummer NV-06301-19) och kan begäras ut av den som önskar läsa mer.

Ekologisk kompensation och tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser åren 2015-2018

En uppföljning av rapport 6667

RAPPORT 6898

NATURVÅRDSVERKET
ISBN 978-91-620-6898-1
ISSN 0282-7298

Rapporten uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författaren svarar själv för innehållet och anges vid referens till rapporten.

Den här rapporten har tagits fram som en uppföljning av Naturvårdsverkets rapport 6667 ”Tillämpning av miljöbalkens bestämmelser om ekologisk kompensation: En kartläggning”.

Rapporten är baserad på en kartläggning av användandet av ekologisk kompensation i Sverige och tillämpningen av miljöbalkens kompensationsbestämmelser. Kartläggningen har gjorts för att identifiera i vilken utsträckning som ekologisk kompensation används i Sverige idag, samt för att undersöka om användandet skiljer sig mellan olika länsstyrelser. Resultaten har sedan jämförts med kartläggningen som publicerades i rapport 6667, för att identifiera eventuella skillnader mellan de två kartläggningarna.

Rapporten blir ett underlag för Naturvårdsverkets fortsatta arbete med ekologisk kompensation och den insamlade datan är tänkt att kunna användas som en databas för ytterligare undersökningar.

